

3.4. СЕМИНАР МАШҒУЛОТЛАРИНИНГ ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

1-Семинар машғулоти таълим технологияси

Мавзу: Психология шахс ҳақидаги фан

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача	
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар	
Семинар машғулот режаси	1.Психология - инсонни илмий ўрганиш соҳаси сифатида. 2.Психологик билимлар турлари ва мутахассислик тарихи. 3.Психология - фан ва касб сифатида.	
<p>Ўқув машғулоти таълим мақсади: инсонни илмий ўрганиш соҳаси сифатида, мақсад ва вазифалари, шахс, индивид, индивидуалликка доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда концептлаштириш</p> <p>фаолиятнинг таркиби ва асосий турлари, инсон ҳаётида фаолиятнинг ўрни ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий ғурурни тарбиялаш; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш.</p>		
<p>Педагогик вазифалар:</p> <p>1.Психология - инсонни илмий ўрганиш соҳаси сифатида, мақсад ва вазифалари, шахс, индивид, индивидуалликка доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда концептлаштириш</p> <p>2.Психологик билимлар турлари ва мутахассислик тарихи амалий ва назарий психология ҳақида ҳамда мутахассислик нуктаи назаридан психологик билимларнинг ўрнига доир ғоя, фикр, қарашларнинг ўрни борасидаги ғояларни изоҳлаш</p> <p>3.Психология - фан ва касб сифатида психология фанининг истиқболли жиҳатлари ҳамда касб сифатида унинг функция ва вазифаларининг хусусида билимлар манбаи билан боғлиқ билимларга моҳиятини очиб бериш</p>	<p>Ўқув фаолияти натижалари:</p> <p>1.Психология - инсонни илмий ўрганиш соҳаси сифатида, мақсад ва вазифалари, шахс, индивид, индивидуаллик тушунчасига доир фикрларини таҳлил қилишга доир билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади.</p> <p>2.Психологик билимлар турлари ва мутахассислик тарихи амалий ва назарий психология ҳақида ҳамда мутахассислик нуктаи назаридан психологик билимлар борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади.</p> <p>3.Психология - фан ва касб сифатида психология фанининг истиқболли жиҳатлари ҳамда касб сифатида унинг функция ва вазифалари юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди.</p>	
Таълим бериш усуллари	“364 dāōīēīāēyūnē”, “1oāīīī” dāōīēīāēyūnē “ŌÑĪŌ” ōnēōāē	
Таълим бериш шакллари	Æāīīā ācēēā èøēāø	
Таълим бериш воситалари	Ēīīīrūōāđ dāōīēīāēyūnē (“Ōīōīēē īnēōīēīāēyū” dāīēāāī ŷēāēōōīī cōā-ōnēōāēē īāæīōā), nēāēāēāđ	
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория	
Назорат ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб	

1.2. Психология шахс ҳақидаги фан мавзусидаги семинар машғулоти таълим технологияси картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзунини аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутиладиган натижаларни шаклландиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	

<p>1. Ўқув машғулотиغا кириш босқичи (10 дақ)</p>	<p>1.1. Машғулоти мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлиги ва долзарблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаштиради (4-илова).</p>	<p>Саволларга жавоб берадилар.</p>
<p>2. Асосий босқич (55 дақиқа)</p>	<p>2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.</p>	<p>Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.</p>
<p>3–Якуний босқич (15 дақиқа)</p>	<p>3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.</p>	<p>Тинглайдилар.</p>

1-илова.

Психология шахс ҳақидаги фан мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

**1-ўқув топшириқ
3x4 оранайзерини тўлдиринг**

Фаннинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Психология –бу .....

**2-ўқув топшириқ
“Муаммо” оранайзерини тўлдиринг**

Психологик билимлар турлари ва мутахассислик тарихига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Психолог мутахассиснинг шаклланишида психологик билимларнинг ўрни?		

**3-ўқув топшириқ
ФСМУ технологияси**

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-

мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг

С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг

М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг

У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурӯх

Савол	Психология фан сифатида психологик билимларга эҳтиёж сезадими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурӯх

Савол	Психолог касбий фаолияти эгаллаган билимлари тизимига боғлиқми?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиш жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.

2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир *қисми*, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.

3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.

4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.

5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.

6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

Гуруҳларда ишлаш қоидаси

Шерингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. Балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

4-илова

- ✓ Психология инсон ҳақидаги фан сифатида унинг вазифалари?
- ✓ Психология фанида шахс, индивид, индивидуаллик тушунчаларини мазмунини очиб беринг?
- ✓ Психологик билимлар таракқиёти хусусида нималарни биласиз?
- ✓ Психолог мутахассиснинг фаолиятлари тизимини кўрсатинг?
- ✓ Психологияни фан сифатида ривожланиш кўрсаткичлари?
- ✓ Психологиянинг касб сифатида унинг асосий мезонлари нималардан иборат?

2-Семинар машғулотивнинг таълим технологияси

Мавзу: Психолог фаолиятининг кўринишлари

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулотив вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача	
Машғулотив шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар	
Семинар машғулотив режаси	1. Амалий ва назарий психология ҳақида умумий тушунча 2. Амалиётчи психолог фаолият юритадиган соҳалар 3. Амалий психолог фаолиятининг асосий йўналишлари	
<p>Ўқув машғулотивининг мақсади: алаёёё аа іақадёё інедіеіаёу ҳақёаа оіоіёё ооооі-а, алаёё,о-ё інедіеіа оаіёёу ідеоааёаі ііхаёад, алаёё інедіеіа оаіёёуоёіёа анінеё еіаёёоёаде мавзуси бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш; фаолиятнинг таркиби ва асосий турлари, инсон ҳаётида фаолиятнинг ўрни ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий ғурурни тарбиялаш; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш.</p>		
<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> 1. Амалий ва назарий психология ҳақида умумий тушунча, амалиётчи психолог ва унинг асосий вазифаларига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш 2. Амалиётчи психолог фаолият юритадиган соҳалар, аниқ фаолият йўналиши, шахс ва жамият уйғунлиги, ривожланиш хусусияти борасидаги ғоя, фикр, қарашларнинг ўрнига доир ғоя, фикр, қарашларнинг ўрни борасидаги ғояларни изоҳлаш 3. Амалий психолог фаолиятининг асосий йўналишлари, психодиагностика, психокоррекция, психологик маслаҳатларга боғлиқ билимларга моҳиятини очиб бериш		<p><i>Ўқув фаолияти натижалари:</i></p> 1. Амалий ва назарий психология ҳақида умумий тушунча, амалиётчи психолог ва унинг асосий вазифаларига доир фикрларини таҳлил қилишга доир билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади. 2. Амалиётчи психолог фаолият юритадиган соҳалар, аниқ фаолият йўналиши, шахс ва жамият уйғунлиги, ривожланиш хусусияти борасидаги ғоя, фикр, қарашларини борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади. 3. Амалий психолог фаолиятининг асосий йўналишлари, психодиагностика, психокоррекция, психологик маслаҳатларга юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди.
Таълим бериш усуллари		“Іоаіі” оаоііеіаёуне “ОЊІО” онеоаё, “Ооооі-аёад оахеёёё оаоііеіаёуне”
Таълим бериш шакллари		Ааііа аёёёа ёёёао
Таълим бериш воситалари		Еііііуоад оаоііеіаёуне (“Оіоіёё інедіеіаёу” оаіёаі

	уёғәёёёйй ҫкóâ-óñёóáёé àæìóá), ñæáæáæð
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
Назорат ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб

1.2. Психология шахс ҳақидаги фан мавзусидаги семинар машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзунини аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топшириқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлиги ва долзарлаблугини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол катнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3–Яқуний босқич (15 дақиқа)	3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

1-илова.

Психолог фаолиятининг кўринишлари мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар
1-ўқув топшириқ
3x4 оранайзерини тўлдириш

Фаннинг асосий мазмунини очиқ беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Психология –бу .....

2-ўқув топширик
“Муаммо” организерини тўлдириш

Психологик билимлар турлари ва мутахассислик тарихига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Психолог мутахассиснинг шаклланишида психологик билимларнинг ўрни?		

3-ўқув топширик
ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
 С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
 М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
 У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурӯх

Савол	Психология фан сифатида психологик билимларга эҳтиёж сезадими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурӯх

Савол	Психолог касбий фаолияти эгаллаган билимлари тизимига боғлиқми?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИҚДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргалиқда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргалиқда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиш жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.
↓
2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топширик берилади – умумий мавзунинг бир *қисми*, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.
↓
3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топширик тақсимланади.
↓
4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.
↓
5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.
↓

<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <p>1. Психология тарихи фанининг предмети, мақсад ва вазифаларига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш</p> <p>2. Форобий, ал Хоразмий ва Ибн Сино Абу Райхон Берунийларнинг психологик қарашларининг мазмун, моҳиятига доир ғоя, фикр, қарашларнинг ўрни борасидаги ғояларни изоҳлаш</p> <p>3. Вюрцбург мактаби, структурализм ва функционализм, бихевиоризм, валлонтаризм ва гештальтпсихология йўналишлари тўғрисида маълумотлар бериш</p> <p>4. Ўзбекистонда психология фанининг дастлабки куртаклари доир фикрларни таҳлил қилиш</p>	<p><i>Ўқув фаолияти натижалари:</i></p> <p>1. Психология тарихи фанининг предмети, мақсад ва вазифаларига доир фикрларини таҳлил қилишга доир билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади.</p> <p>2. Форобий, ал Хоразмий ва Ибн Сино, Абу Райхон Берунийларнинг психологик қарашларининг мазмун, моҳиятига доир фикр, қарашларини борасидаги ғояларини изоҳлаш малакасига эга бўлади.</p> <p>3. Вюрцбург мактаби, структурализм ва функционализм, бихевиоризм, валлонтаризм ва гештальтпсихология йўналишларида и лгари сурилган психологик ғояларни таҳлил қилиш кўникмалари таркиб топтиради.</p> <p>4. Ўзбекистонда психология фанининг дастлабки куртаклари доир фикрларни таҳлил қилиш кўникмаси таркиб топтиради.</p>
<p><i>Таълим бериш усуллари</i></p>	<p>“364 dāōīēīāēyñē”, “1ōāīīī” dāōīēīāēyñē, “ŌN1Ō” dñēōāē</p>
<p><i>Таълим бериш шакллари</i></p>	<p>Æāīīā āçēēā èøēāø</p>
<p><i>Таълим бериш воситалари</i></p>	<p>Ēīīīrūōāđ dāōīēīāēyñē (“Ōīōīēē īñēōīēīāēy” dāīēāāī ŷēāēōđīī çkōā-ōñēōāēē īāæīōā), ñēāēāēāđ</p>
<p><i>Таълим бериш шароити</i></p>	<p>Техник таъминланган, гурхларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория</p>
<p><i>Назорат ва баҳолаш</i></p>	<p>Оғзаки назорат: савол-жавоб</p>

1.2. Психология тарихи ҳақида қисқача маълумот мавзусидаги семинар машғулотнинг технологик картаси

<p>Иш босқичлари ва вақти</p>	<p>Фаолият мазмуни</p>	
	<p>Таълим берувчи</p>	<p>Таълим олувчилар</p>
<p>Тайёрлов босқичи</p>	<p>Мавзунини аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топшириқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).</p>	
<p>1. Ўқув машғулотида кириш босқичи (10 дақ)</p>	<p>1.1. Машғулоти мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлиги ва долзарблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).</p>	
<p>2. Асосий босқич (55 дақиқа)</p>	<p>2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради.</p>	

	Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.	танлашади, унинг тақдиротида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3–Якуний босқич (15 дақиқа)	3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

1-илова.

**Психология тарихи ҳақида қисқача маълумот
мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар**

1-ўқув топшириқ

3x4 оранайзерини тўлдириш

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Психология тарихи фани –бу .....

2-ўқув топшириқ

“Муаммо” оранайзерини тўлдириш

Психология тарихи фанининг ривожланиш босқичларига муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Психология тарихи фанининг ривожланиш даврларидаги ўшашлик ва фарқли жиҳатлар нималардан иборат?		

3-ўқув топшириқ

ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг

С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг

М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг

У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гуруҳ

Савол	Абу Наср Форобийнинг психологик қарашлари ҳозирги кун психология фанининг ривожланишида муҳим ўринга эгами?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гуруҳ

Савол	Абу Али ибн Синонинг психологик қарашлари
-------	---

	ҳозирги кун шахс психологиясида муҳим ўринга эгами?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

4-ўқув топширик

“Муаммо” органайзерини тўлдириг

Беруний, Рудакий ва Умар Хайёмларнинг психологик қарашларига муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Беруний, Рудакий ва Умар Хайёмларнинг психологик қарашларидаги ўшашлик ва фарқли жиҳатлар нималардан иборат?		

5-ўқув топширик

3x4 оранайзерини тўлдириг

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Функционализм йўналиши -бу..

6-ўқув топширик

“Муаммо” органайзерини тўлдириг

Бихевиоризм, валюнтаризм ва гештальтпсихология йўналишларига муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Бихевиоризм, валюнтаризм ва гештальтпсихология йўналишлари-нинг ўшашлик ва фарқли жиҳатлари нималардан иборат?		

7-ўқув топширик

3x4 оранайзерини тўлдириг

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Психолог -бу..

8-ўқув топширик

“Муаммо” органайзерини тўлдириг

Ўзбек психологлари ҳақида маълумотига муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Ўзбекистонда психология фанининг ривожланишининг ўзига хос жиҳатлари нималардан иборат?		

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиши жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.

2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир *қисми*, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.

3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.

4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.

5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.

6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. Балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг суммаси, жами	максимал 5 б.					

4-илова

1. Психология тарихи фанининг асосий мақсади нималардан иборат
2. Психология тарихи фанининг асосий босқичлари
3. Психолоия фанининг бошқа фанлар билан алоқасини изоҳланг
4. Абу Наср Форобий ва унинг ғояларини психологияда тутган ўрнини изоҳланг
5. Ибн Сино ва унинг ғояларини психологияда тутган ўрнини изоҳланг
6. Абу Райҳон Беруний ва унинг ғояларини психологияда тутган ўрнини изоҳланг
7. Интеллект назарияси нима?
8. Эмпирик психология ҳақида маълумот беринг
9. Тушларни психологик изоҳланг?

10. Психолог кабинети бу нима?
11. Ижтимоий психология бизни ҳаётимизда қандай аҳамият касб этишини изоҳланг
12. Сизни кўпроқ психологияни қайси тармоғи қизиқтиради?

4-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: Умумий психология фанининг предмети, вазифалари ва методлари

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача	
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар	
<i>Семинар машғулот режаси</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1.Психология ҳақида тушунча 2.Психология фанининг фан сифатида шаклланиши 3.Ҳозирги замон психологиясининг тамойиллари, тузилиши 4.Ҳозирги замон психологиясининг илмий тадқиқот методлари 	
<p>Ўқув машғулотининг мақсади: Ўқувчиларнинг психология ҳақидаги билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш; фаолиятнинг таркиби ва асосий турлари, инсон ҳаётида фаолиятнинг ўрни ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий ғурурни тарбиялаш; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш.</p>		
<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психология ҳақида тушунча, мақсад, вазифалари, психика ва акс этириш хусусиятларига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш 2.Психология фанининг шаклланиш тарихи, анимизм, дуализм, психология фанининг ривожланиши борасидаги ғояларни изоҳлаш 3.Ҳозирги замон психологиясининг тамойиллари, детерминизм, онг ва фаолият бирлиги, онгни фаолиятда ривожланиш тамойили, ҳозирги замон психологиясининг тузилиши, аниқ фаолиятни ўрганувчи психология соҳалари, ривожланишни ёш хусусиятларини ўрганувчи психология соҳалари ҳамда шахс ва жамиятга бўлган муносабатни ўрганувчи психология соҳаларининг тузилиши, таркибининг моҳиятини очиқ бериш 4. Ҳозирги замон психологиясининг илмий тадқиқот методлари, ташкилий, шарҳлаш, эмпирик, натижаларни қайта ишлаш ва математик статистик методларга доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш 	<p><i>Ўқув фаолияти натижалари:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психология ҳақида тушунча, мақсад, вазифалари, психика ва акс этириш хусусиятларига доир билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади. 2. Психология фанининг шаклланиш тарихи, анимизм, дуализм, психология фанининг ривожланиши борасидаги ғояларни изоҳлаш борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади. 3.Ҳозирги замон психологиясининг тамойиллари, детерминизм, онг ва фаолият бирлиги, онгни фаолиятда ривожланиш тамойили, ҳозирги замон психологиясининг тузилиши, аниқ фаолиятни ўрганувчи психология соҳалари, ривожланишни ёш хусусиятларини ўрганувчи психология соҳалари ҳамда шахс ва жамиятга бўлган муносабатни ўрганувчи психология соҳаларининг тузилиши, таркиби юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди. 4.Ҳозирги замон психологиясининг илмий тадқиқот методлари, ташкилий, шарҳлаш, эмпирик, натижаларни қайта ишлаш ва математик статистик методларига доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди. 	
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“364 оқиб-ўқиб”, “100% оқиб-ўқиб”, “ОЎИО” оқиб-ўқиб, “Оқиб-ўқиб-ақиб” оқиб-ўқиб, “О-қиб” ақиб-ўқиб	
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Ақиб-ўқиб	
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Ўқувчиларнинг психология ҳақидаги билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш юзасидан семинар	
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория	
<i>Назорат ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат: савол-жавоб	

1.2. Умумий психология фанининг предмети, вазифалари ва методлари мавзусидаги семинар машғулотининг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топшириқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлиги ва долзарлаблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллаштиради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3–Яқуний босқич (15 дақиқа)	3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

1-илова.

Умумий психология фанининг предмети, вазифалари ва методлари мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

1-ўқув топширик

3x4 оранайзерини тўлдириш

Фаннинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Психология –бу .....

2-ўқув топширик

“Муаммо” оранайзерини тўлдириш

Фаннинг шаклланиш тарихига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Психология ривожланишда мактабларнинг ўрни	фанини илмий	

**3-ўқув топширик
ФСМУ технологияси**

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурӯх

Савол	Психика ва нерв тизими ўртасидаги алоқадорлик қайси психик жараёнларда акс этади?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурӯх

Савол	Ўнг ва чап ярим шарларнинг асосий функциялари қайси психик жараёнларда намоён бўлади?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

4-ўқув топширик

“Тушунчалар таҳлили” организерини тўлдиринг

1-гурӯх

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Тушунчалар	Мазмуни
Психология ва фалсафа	
Психология ва педагогика	
Психология ва социология	
Психология ва физиология	

2-гурӯх

Тушунчалар	Мазмуни
Психология ва кибернетика	
Психология ва табиатшунослик	
Психология ва иқтисодиёт	

Психология ва табиий фанлар	
-----------------------------	--

5-ўқув топширик
“Муаммо” организерини тўлдириш

Ҳозирги замон психологиясининг тамойилларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Ҳозирги замон психологиясининг тамойилларидан шахс психикасини тадқиқ қилишдаги аҳамияти?		

6-ўқув топширик
ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.
Ф-фикрингизни баён этинг
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурӯх

Савол	Психология фани соҳаларини бундай тарзда таснифлашга сабаб нимада деб ўйлайсиз?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурӯх

Савол	Ривожланишнинг ёш хусусиятларини ўрганувчи соҳаларига нима сабабдан акмеология ҳам киритилган?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

7-ўқув топширик
Т-чизма график организерлари

Ҳозирги замон психологиясининг илмий тадқиқот методларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Т-чизма” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

1)

Кузатиш методининг афзаллиги	Кузатиш методининг камчиликлари

2)

Эксперимент методининг афзалликлари	Эксперимент методининг камчиликлари

3)

Сухбат методининг афзалликлари	Сухбат методининг камчиликлари

4)

Сўровнома методининг афзалликлари	Суровнома методининг камчиликлари

5)

Социометрия методининг афзалликлари	Социометрия методининг камчиликлари

«БИРГАЛИКДА ҲЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ҳўқиш: ҳўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ҳўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиши жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.

2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир қисми, унинг устида бутун ҳўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.

3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.

4. Ҳамма якка тартибдаги топшириқни бажаради.

5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.

6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. Балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

4-илова

1. Психология фанининг предмети
2. Психология фанининг мақсад ва вазифалари.
3. Психологияни фан сифатида шаклланиши.
4. Мия ва психика.

5. Психиканинг акс эттириш ва бошқарувчанлик вазифалари.
6. Шарқ мутафаккирларининг психология фани ривожланишига қўйилган ҳиссаси.
7. Инсон онги ва ҳайвон психикаси ўртасидаги фарқи.
8. Психологиянинг моддий асослари.
9. Психика ва акс эттириш хусусиятлари
10. Ҳозирги замон психологияси фанининг тамойиллари.
11. Детерминизм тамойили
12. Онг ва фаолият бирлиги тамойили.
13. Онгни фаолиятда ривожланиш тамойили.
14. Ҳозирги замон психологиясининг тузилиши.
15. Аниқ фаолиятни ўрганувчи психология соҳалари.
16. Ривожланишнинг ёш хусусиятларини ўрганувчи психология соҳалари.
17. Шахс ва жамият бўлган муносабатларни ўрганувчи психология соҳалари.
18. Меҳнат психологияси.
19. Педагогик психология.
20. Тиббиёт психологияси.
21. Юридик психология.
22. Ёш психологияси.
23. Махсус психология ёки аномал тараққиётни ўрганувчи психология соҳалари.
24. Ҳозирги замон психологиясининг тадқиқот методлари.
25. Кузатиш методи.
26. Эксперимент методи.
27. Сухбат ва сўровнома методи.
28. Фаолият маҳсулини ўрганиш методи.
29. Тест методи.
30. Социометрия методи.
31. Биография методи.
32. Психологиянинг фанлар тизимида тутган ўрни.
33. А.В.Петровский бўйича психология соҳаларини таснифи.
34. Ташкилий гуруҳ методлари.
35. Эмпирик гуруҳ методлари.
36. Натижаларни қайта ишлаш ёки математик статистик метод.
37. Шархлаш гуруҳи методи.
38. Метод ва методология.

5-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: Психика ҳақида тушунча ва унинг эволюцияси

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар
Семинар машғулот режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психиканинг филогенетик тараққиёти 2. Ҳайвонларнинг инстинктлари 1. Ҳайвонларнинг кўникмалари ва интеллектуал ҳаракатлари 2. Психиканинг муҳит ва аъзолар тузилишига боғлиқлиги
<p>Ўқув машғулотининг мақсади: ипёбёёаіёіā оёёіāāīāōёё оāоāккё,оё, ñāñёāіóâ-āіёёё, оđітёçіёāđ, ҳāёāīīёāđіёіā ёīпёёіёёёāдё мавзуси бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш; фаолиятнинг таркиби ва асосий турлари, инсон ҳаётида фаолиятнинг ўрни ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий ғурурни тарбиялаш; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш.</p>	

<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <p>1. Психиканинг филогенетик тараққиёти, сенсор, перцептив, интеллектуал босқичлар, сесканувчанлик, тропизмларга доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш</p> <p>2. Ҳайвонларнинг инстинктлари, овқатланиш, химояланиш, насл қолдириш, тўда бўлиб яшаш инстинктлар борасидаги билимларни изоҳлаш</p> <p>3. Ҳайвонларнинг кўникма, малака ва интеллектуал хатти-ҳаракатлари, ўрганиш – дрессировка тушунчаларининг моҳиятини очиб бериш</p> <p>4. Психиканинг муҳит ва аъзолар тузилишига боғлиқлиги, муҳит, инсон ва ҳайвон психикасидаги фарқларга оид материаллар билан танишиш, таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш</p>	<p><i>Ўқув фаолияти натижалари:</i></p> <p>1. Психиканинг филогенетик тараққиёти, сенсор, перцептив, интеллектуал босқичлар, сесканувчанлик, тропизмларга доир билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади.</p> <p>2. Ҳайвонларнинг инстинктлари, овқатланиш, химояланиш, насл қолдириш, тўда бўлиб яшаш инстинктлар борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади.</p> <p>3. Ҳайвонларнинг кўникма, малака ва интеллектуал хатти-ҳаракатлари, ўрганиш – дрессировка тушунчалари юзасидан билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди.</p> <p>4. Психиканинг муҳит ва аъзолар тузилишига боғлиқлиги, муҳит, инсон ва ҳайвон психикасидаги фарқларга оид материаллар билан танишиш, таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.</p>
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“Óóóí-àèàð òàxèèèè òàðíèíàèýñè”, “Íòàíí” òàðíèíàèýñè, “ÔÑÏÓ” òñèòàè
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Æàíà àçèèà èøèàø
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Êííñòàðð òàðíèíàèýñè (“Óíòíèè ìèðòíèíàèý” òàíèààí ýèàèðððí çkóá-òñèòàèèè ìàæíòá), ñèàèàèàðð
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
<i>Назорат ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат: савол-жавоб

1.2. Психика ҳақида тушунча ва унинг эволюцияси мавзусидаги семинар
 машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзунини аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топшириқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулоти мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлиги ва долзарраблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).	
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади.	

	2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.	лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳамкорлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3–Якуний босқич (15 дақиқа)	3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

1-илова.

Психика ҳақида тушунча ва унинг эволюцияси мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

1-ўқув топширик

“Тушунчалар таҳлили” организерини тўлдириш

1-гуруҳ

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Тушунчалар	Мазмуни
Сесканувчанлик	
Сенсор босқич	
Перцептив босқич	
Интеллектуал босқич	

2-гуруҳ

Тушунчалар	Мазмуни
Тропизмлар	
Фототропизм	
Хемотропизм	
Сезувчанлик	

2-ўқув топширик

“Муаммо” организерини тўлдириш

Ҳайвонларнинг инстинктларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Ҳайвонларнинг хатти-ҳаракатлари инстинктларга боғлиқми?		

3-ўқув топширик

ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган

оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.
 Ф-фикрингизни баён этинг
 С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
 М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
 У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурӯх

Савол	Юксак нерв тизимига эга бўлган ҳайвонлар инсонларга хос ҳаракатларни бажарадилар бунини қандай изоҳлаш мумкин?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурӯх

Савол	Ҳайвонларни турли ҳаракатларни бажаришга ўргатиш мумкин. Сизнингча бунинг асосини нима ташкил қилади?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

4-ўқув топшириқ

“Муаммо” органайзерини тўлдиринг

Психиканинг муҳит ва аъзолар тузилишига боғлиқлигига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Муҳит тирик организмни таракқиётини таъминловчи омилми?		

«БИРГАЛИҚДА ҲҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргалиқда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргалиқда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиш жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.
↓
2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир қисми, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.
↓
3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.
↓
4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.
↓
5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.
↓
6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргалиқда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг суммаси, жами	максимал 5 б.					

1. Психиканинг филогенетик тараққиёти.
2. Сесканувчанлик ва сезувчанлик.
3. Тропизмларнинг моҳияти
4. Ҳайвонларнинг ҳатти-ҳаракат типлари.
5. Сенсор босқич ва унинг характерли хусусияти.
6. Перцептив босқич ва унинг характерли хусусияти.
7. Интеллектуал босқич ва унинг характерли хусусияти.
8. А.Н.Леонтьев бўйича психиканинг ривожланиш босқичлари.
9. Э Фабри бўйича психиканинг ривожланиш босқичлари.
10. Инстинкт тушунчасининг мазмуни.
11. Қўникма ва малакалар
12. Ҳайвонларнинг интеллектуал ҳатти-ҳаракатлари.
13. Психиканинг муҳит ва аъзолар тузилишига боғлиқлиги.
14. Инсон онгининг ривожланиши.
15. Инсон ва ҳайвон психикаси ўртасидаги фарқ
16. Онгининг пайдо бўлиши ва унинг ижтимоий таркибий моҳияти

6-Семинар машғулотининг таълим технологияси**Мавзу: Онгининг тараққиёти****1.1. Таълим бериш технологиясининг модели**

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар
Семинар машғулот режаси	1. Онг ҳақида тушунча 2. Онгининг хоссалари 1. Онгсизлик ҳақида тушунча 2. Онгости ҳолати ҳақида тушунча

<p>Ўқув машғулотининг мақсади: фаолият мавзуси бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш; фаолиятнинг таркиби ва асосий турлари, инсон ҳаётида фаолиятнинг ўрни ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий ғурурни тарбиялаш; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш.</p>	
<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <p>1. Онг ҳақида тушунча, унинг мазмун моҳияти хусусидаги фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш</p> <p>2. Онгнинг хоссалари, мақсад кўзлаш, билимлар мажмуи, ўзини ўзи англаш, муносабатлар онгнинг таркибий қисми борасидаги ғояларни изохлаш</p> <p>3. Онгсизлик ҳақида тушунча, онгсизлик ҳолатлари, уйқу, туш кўриш, паталогик ҳолатлар хусусиятларининг таркибини моҳиятини очиб бериш.</p> <p>4. Онгости ҳолати ҳақида тушунчаси, онг ости ҳолатларини намоён бўлиши борасидаги ғоя, фикр, қарашларнинг ўрнини таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш</p>	<p><i>Ўқув фаолияти натижалари:</i></p> <p>1. Онг ҳақида тушунча, унинг мазмун моҳиятига доир фикрларини таҳлил қилишга доир билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади.</p> <p>2. Онгнинг хоссалари, мақсад кўзлаш, билимлар мажмуи, ўзини ўзи англаш, муносабатлар онгнинг таркибий қисми борасидаги ғояларни изохлаш малакасига эга бўлади.</p> <p>3. Онгсизлик ҳақида тушунча, онгсизлик ҳолатлари, уйқу, туш кўриш, паталогик ҳолатлар хусусиятлари юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди.</p> <p>4. Онгости ҳолати ҳақида тушунчаси, онг ости ҳолатларини намоён бўлиши борасидаги ғоя, фикр, қарашларнинг ўрнини таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.</p>
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“364 oāōīēīāēyñē”, “Iōāīīī” oāōīēīāēyñē “ŌÑIŌ” oñēōāē
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Æāīīā āēēēā ēōēāø
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Êīīīpūōāō oāōīēīāēyñē (“Ōiōiēē īñēōīēīāēy” oāīēāāī yēāēōōīī ēkōā-ōñēōāēē īāæīōā), ñēāēāēāō
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
<i>Назорат ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат: савол-жавоб

1.2. Онгнинг таракқиёти мавзусидаги **семинар** машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	
1. Ўқув машғулотидаги кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлилиги ва долзарлаблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова).	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар.

	<p>2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади.</p> <p>2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади.</p> <p>2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.</p>	<p>Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар.</p> <p>Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар.</p> <p>Тинглайдилар.</p>
3–Яқуний босқич (15 дақиқа)	<p>3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради.</p> <p>3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.</p>	Тинглайдилар.

1-илова.

Онгнинг таракқиёти мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

1-ўқув топшириқ

3x4 оранайзерини тўлдириш

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Онг -бу..

2-ўқув топшириқ

“Муаммо” оранайзерини тўлдириш

Психология тарихи фанининг ривожланиш даврларинининг муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Онгнинг хоссалари ўзаро бир-бирини тақазо қиладими?		

3-ўқув топшириқ

“Муаммо” оранайзерини тўлдириш

Онгсизлик ҳақида тушунчага муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Онг ва онгсизлик тушунчаларининг ўшашлик ва фарқли жиҳатлар нималардан иборат?		

4-ўқув топшириқ

ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг

С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг

М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
 У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гуруҳ

Савол	Онгости тушунчасини ўзига хос хусусиятларини изоҳланг?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гуруҳ

Савол	Онгнинг бузилиши нима?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИКДА ҲАМКАМ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ҳамакам: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ҳамакам» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиши жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.
↓
2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир қисми, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.
↓
3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.
↓
4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.
↓
5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.
↓
6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадами: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс.	Гуруҳ натижаларини баҳолаш
----------	-------	----------------------------

	балл	1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

4-илова

- ✓ Онг тушунчасини энг мукамал таърифини келтиринг?
- ✓ Онгни бузилишига сабаб бўлувчи омилларни санаб ўтинг?
- ✓ Инсон тушлари ҳақида маълумот беринг.
- ✓ Онгсизик тушунчасининг мазмуни
- ✓ Онгсизлик ҳолати ҳақида тушунча
- ✓ Инсонларда онгсизлик ҳолатини намоён бўлиши
- ✓ Туш кўриш онгсизликни бир кўриниши сифатида
- ✓ Уйқу онгсизликни бир кўриниши сифатида

7-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: Фаолият

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача	
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар	
<i>Семинар машғулот режаси</i>	1. Фаолият ҳақида тушунча 2. Фаолиятнинг интероризацияси ва экстроризацияси 3. Фаолиятнинг таркиби 4. Фаолиятнинг асосий турлари	
<p>Ўқув машғулотининг мақсади: фаолият мавзуси бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш; фаолиятнинг таркиби ва асосий турлари, инсон ҳаётида фаолиятнинг ўрни ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий ғурурни тарбиялаш; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш.</p>		
<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> 1. Фаолият тушунчасига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш 2. Фаолиятнинг интероризацияси ва экстроризацияси борасидаги ғояларни изоҳлаш 3. Фаолиятнинг тузилиши, таркибининг моҳиятини очиб бериш 4. Фаолиятнинг асосий турлари муаммосига доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш	<p><i>Ўқув фаолияти натижалари:</i></p> 1. Фаолият тушунчасига доир фикрларини таҳлил қилишга доир билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади. 2. Фаолиятнинг интероризацияси ва экстроризацияси борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади. 3. Фаолиятнинг тузилиши, таркиби юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди. 4. Фаолиятнинг асосий турлари муаммосига доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.	
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“364 oâoîfëîæyñe”, “1oaiii” oâoîfëîæyñe, “OÑIO” oñeóáe	
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Æaiîa áçeéá eðeàø	
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Êiîpüoâð oâoîfëîæyñe (“Oioieé îeðeîfæy” oáieáai yeâeððii çkoâ-oñeóáeé iaæiðá), ñeáeæeâð	
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория	
<i>Назорат ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат: савол-жавоб	

1.2. Фаолият мавзусидаги **семинар** машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлилиги ва долзарлаблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3–Якуний босқич (15 дақиқа)	3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

1-илова.

Фаолият мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

1-ўқув топширик

3x4 оранайзерини тўлдилинг

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Фаолият –бу .....

2-ўқув топширик

“Муаммо” оранайзерини тўлдилинг

Фаолиятнинг интероризацияси ва экстериоризацияси доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Фаолиятнинг интероризацияси ва экстериоризацияси инсоннинг барча фаолиятлари билан боғлиқми?		

3-ўқув топшириқ

“Муаммо” организерини тўлдириш

Фаолиятнинг интероризацияси ва экстериоризацияси доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Фаолиятнинг таркибий тузилмалари ўзаро боғлиқми?		

4-ўқув топшириқ

ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очиқ ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтириш
У- фикрингизни умумлаштириш

1-гурӯх

Савол	Фаолиятнинг асосий турлари инсон камолотининг асосий мезони бун қандай тушуниш керак?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтириш	
У- фикрингизни умумлаштириш	

2-гурӯх

Савол	“Таълим инсон ақлий фаолиятининг кўриниши” мазкур фикрни изоҳланг?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтириш	
У- фикрингизни умумлаштириш	

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташиқил этиш жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.

2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади –умумий мавзунинг бир қисми, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.

3. Хар бир гурух ичида умумий топширик таксимланади.

4. Ҳамма якка тартибдаги топшириқни бажаради.

5. Барча гурух аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.

6. Спикер ёки гурух барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.

Гурух ишларида ўзаро фаол иштирок эдинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гурух натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

4-илова

1. Фаолият тушунчасининг моҳиятини изоҳланг?
2. Фаолиятнинг тузилиши хусусида нималарни биласиз?
3. Фаолиятнинг интероризацияси ва экстроризацияси тушунчасининг моҳиятини изоҳланг?
4. Фаолиятнинг ўзлаштирилиши ва малакаларни эгаллашни моҳияти нималар билан белгиланади?
5. Фаолиятнинг асосий турларини кўрсатинг?
6. А.Н.Леонтьев бўйича фаолият тузилишининг моҳиятини изоҳланг?
7. Фаолиятнинг асосий турлари.
8. Ўйин фаолиятининг мазмуни.
9. Мехнат фаолияти мазмуни.
10. Таълим фаолияти мазмуни.
11. Фаолиятни эгаллаш
12. Кўникма ва малакаларнинг мазмуни.
13. Одат тушунчасининг мазмуни.
14. Фаолиятни ўзлаштириш босқичлари.

8-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: Шахс

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш

	юзасидан семинар	
Семинар машғулот режаси	1. Шахс ҳақида тушунча 2. Шахс борасидаги психологик назариялар 3. Шахснинг малака ва одатлари 4. Шахснинг психологик тузилиш моделлари	
Ўқув машғулотининг мақсади: шахс, индивид, индивидуаллик бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш ; шахс борасидаги психологик назариялар, шахснинг кўникма, малака, одатлари, фаоллигининг манбалари ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий ғурурни тарбиялаш ; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш .		
Педагогик вазифалар: 1. Шахс, индивид, индивидуаллик тушунчасига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш 2. Шахс борасидаги психологик назариялар борасидаги ғояларни изоҳлаш 3. Шахснинг малака ва одатлари, фаоллигининг манбаларининг моҳиятини очиб бериш 4. Шахснинг психологик тузилиш моделлари муаммосига доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш	Ўқув фаолияти натижалари: 1. Шахс, индивид, индивидуаллик тушунчасига доир фикрларини таҳлил қилишга доир билим, кўникма, ва малакаларга эга бўлади. 2. Шахс борасидаги психологик назариялар борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади. 3. Шахснинг малака ва одатлари, фаоллигининг манбаларини юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди. 4. Шахснинг психологик тузилиш моделлари муаммосига доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.	
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“Збд оаоііеіаеуһе”, “Тоаііі” оаоііеіаеуһе, “ОЊІО” оһеоае, “Ооооі-аеао оахеёеё оаоііеіаеуһе”	
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Ааііа асёеа ёеёао	
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Ёіііруоао оаоііеіаеуһе (“Оіоіеё іебёеіаеу” оаіеааі уеаёооіі скоа-оһеоаеё іаæіоа), һеаеаеао	
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория	
<i>Назорат ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат: савол-жавоб	

1.2. Шахс мавзусидаги **семинар** машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (<i>1-илова</i>). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (<i>3-илова</i>).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлилиги ва долзарлаблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (<i>4-илова</i>).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (<i>2-илова</i>). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-

	<p>варақаларини тарқатади (1-илова).</p> <p>2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади.</p> <p>2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади.</p> <p>2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.</p>	<p>ича ишлайдилар.</p> <p>Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёрлайдилар.</p> <p>Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳамкорлик қиладилар.</p> <p>Саволларга жавоб берадилар.</p> <p>Тинглайдилар.</p>
3–Якуний босқич (15дақиқа)	<p>3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради.</p> <p>3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.</p>	Тинглайдилар.

1-илова.

Шахс мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

1-ўқув топшириқ

3x4 оранайзерини тўлдириш

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Шахс –бу .....

2-ўқув топшириқ

ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг

С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг

М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг

У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гуруҳ

Савол	Эндопсихика инсон камолотини таъминловчи механизмми?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гуруҳ

Савол	Экзопсихика инсон камолотини таъминловчи механизмми?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	

У- фикрингизни умумлаштиринг	
------------------------------	--

3-ўқув топширик
“Муаммо” организерини тўлдириг

Шахс борасидаги психологик назарияларга доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг харакатингиз
Биогенетик ва социогенетик назарияларда шахс муаммосининг талқини нималардан иборат?		

4-ўқув топширик
“Тушунчалар таҳлили” организерини тўлдириг

1-гурух

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Тушунчалар	Мазмуни
Шахс фаоллиги	
Эҳтиёж	
Қизиқиш	
Этикад	

2-гурух

Тушунчалар	Мазмуни
Табиий эҳтиёж	
Дунёқараш	
Барқарор қизиқиш	
Кўрсатма бериш	

5-ўқув топширик
ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очиқ ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурух

Савол	Малака ва унинг инсон ҳаётидаги ўрнини қандай баҳолайсиз?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурух

Савол	Инсон одатлар унинг ижобий ва салбий
-------	--------------------------------------

	томонларини нимада деб ўйлайсиз?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

6-ўқув топшириқ

“Муаммо” организерини тўлдириг

Шахснинг психологик тузилиши моделлари таҳлилига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Шахснинг тузилиш моделларини таснифига кўра структуравий омиллар етакчилик қилиши мумкинми?		

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиши жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.
↓
2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир қисми, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.
↓
3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.
↓
4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.
↓
5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.
↓
6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

4-илова

- ✓ Шахс ҳақида тушунча.
- ✓ Индивид шахс, индивидуаллик тушунчалари.
- ✓ Шахс фаоллиги тушунчаларининг мазмуни.
- ✓ Шахс шаклланишига таъсир этувчи омиллар.
- ✓ Шахснинг малака ва одатлари.
- ✓ Эндопсихика ва экзопсихика ҳақида тушунча.
- ✓ Шахс борасида қўш омиллик назарияси.
- ✓ Чет эл психологиясида шахс назариялари.
- ✓ Биогенетик назария ва унинг моҳияти.
- ✓ Социогенетик назариясининг мазмун моҳияти.
- ✓ Конституцион назариянинг мазмуни.
- ✓ Роллар назарияси мазмуни.
- ✓ Шахс борасида К.Левин назарияси тушунчаларининг мазмуни.
- ✓ Психодинамик назариянинг мазмуни.
- ✓ Когнитивистик назария тушунчаларининг мазмуни.
- ✓ Собиқ совет психологиясида шахс ривожланиши назариялари.
- ✓ Шахс шаклланиши борасида Л.С.Виготский ғоялари.
- ✓ Шахс шаклланиши борасида С.Л.Рубинштейн назарияси.
- ✓ Л.И.Божович ва шахс шаклланиши.
- ✓ Д.Б.Эльконин ва шахс шаклланиши.
- ✓ Шахс шаклланиши борасидаги А.В.Петровский назарияси.
- ✓ Собиқ совет психологиясида шахс таърифлари.
- ✓ С.Л. Рубинштейн бўйича шахс тузилиши.
- ✓ А.Г.Ковалев бўйича шахс тузилиши.
- ✓ Шахснинг психологик тузилиши моделари тахлили.
- ✓ Шахсда ўз-ўзини англашни таркиб топиши.
- ✓ Эҳтиёж ва шахс фаоллиги.
- ✓ Ижтимоий муҳит ва шахс шаклланиши.
- ✓ Шахс шаклланишида ирсият
- ✓ Шахс шаклланиши ва таълим тарбия.

9-Семинар машғулотининг таълим технологияси**Мавзу: Сезги****1.1. Таълим бериш технологиясининг модели**

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар
Семинар машғулот режаси	1.Сезги ҳақида тушунча 2.Сезгиларнинг таснифи ва турлари 3.Сезгиларнинг умумий қонуниятлари 4.Сезги борасидаги назариялар
Ўқув машғулотининг мақсади: сезги, анализатор, инсон ҳаётида сезгининг тутган ўрни бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш ; сезгиларнинг таснифи, турлари, қонуниятлари, юзага келиш механизмлари ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий	

гурурни тарбиялаш; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш.

<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <p>1.Сезги, анализатори, инсон ҳаётида сезгиларнинг ўрнига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш</p> <p>2.Сезгиларнинг таснифи ва турлари борасидаги ғояларни изоҳлаш</p> <p>3.Сезги қонуниятлари, хусусиятларини моҳиятини очиб бериш</p> <p>4.Сезгилар борасидаги психологик назарияларга доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш</p>	<p><i>Ўқув фаолияти натижалари:</i></p> <p>1.Сезги, анализатори, инсон ҳаётида сезгиларнинг ўрнига доир фикрларини таҳлил қилишга доир билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади.</p> <p>2.Сезгиларнинг таснифи ва турлари борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади.</p> <p>3.Сезги қонуниятлари, хусусиятлари юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди.</p> <p>4.Сезгилар борасидаги психологик назарияларга доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.</p>
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“Зб4 дāōīēīāēyñē”, “Iōāīī” dāōīēīāēyñē, “ŌÑIŌ” ōñēōāē, “Ōōōōī-āēāđ dāxēēēēē dāōīēīāēyñē”
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Æāīīā āçēēā ēōēāō
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Êīīīrūōāđ dāōīēīāēyñē (“Ōīōīēē īñēōīēīāēy” dāīēāāī yēāēōōīī çkōā-ōñēōāēē īāæīōā), ñēāēāēāđ
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
<i>Назорат ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат: савол-жавоб

1.2. Сезги мавзусидаги семинар машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлилиги ва долзарлаблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади.	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар.

	2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.	Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3–Яқуний босқич (15 дақиқа)	3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

1-илова.

Сезги мавзусига доир билимларини тизимлаштириш

1-ўқув топширик

3x4 оранайзерини тўлдириш

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасавурлари аниқланади.

Сезги –бу .....

2-ўқув топширик

“Муаммо” оранайзерини тўлдириш

Сезгиларнинг нерв физиологик асосларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг харакатингиз
Анализатор сезги ҳосил бўлишининг асосий механизми эканлигини тушунтириш?		

3-ўқув топширик

ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг

С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг

М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг

У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурух

Савол	Экстрорецептив сезгилар танада қандай функцияни бажаради?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурух

Савол	Интерорецептив ва пропрорецептив сезгилар ўртасидаги алоқадорлик нималарда кўринади?
Ф-фикрингизни баён этинг	

С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

4-ўқув топширик

“Тушунчалар таҳлили ” организерини тўлдиринг

1-гурух

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Тушунчалар	Мазмуни
Кўриш сезгиси	
Эшитиш сезгиси	
Таъм билиш сезгиси	
Органик сезги	

2-гурух

Тушунчалар	Мазмуни
Мускул ҳаракат сезгиси	
Тери сезгиси	
Ҳид билиш	
Статик сезгилар	

5-ўқув топширик

“Муаммо” организерини тўлдиринг

Сезгиларнинг умумий қонуниятларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Сезгиларнинг қонуниятлари уларнинг сифат хусусиятини таъминлайдими?		

6-ўқув топширик

ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурух

Савол	Сезгиларнинг рецептор назариясининг ҳозирги кунда сезги қонуниятларининг асосийсими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурӯх

Савол	Бир сезги аъзоларининг фаолияти иккинчисининг таъсири туфайли ўзгаради. Мазкур фикр ҳақиқатга нечоғли тўғри?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиш жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.
↓
2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир *қисми*, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.
↓
3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.
↓
4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.
↓
5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.
↓
6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қоидаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта муурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

- ✓ Сезгилар ҳақида умумий тушунча.
- ✓ Сезгиларнинг нерв физиологик асослари.
- ✓ Сезгиларнинг таснифи.
- ✓ Сезгиларнинг турлари.
- ✓ Экстрорецептив сезгилар.
- ✓ Интрорецептив сезгилар.
- ✓ Пропрорецептив сезгилар.
- ✓ Анализатор ва унинг тузилиши.
- ✓ Сезги соҳасидаги қонуниятлар.
- ✓ Психология фанида сезги назариялари.
- ✓ Кўриш сезгилари.
- ✓ Эшитиш сезгилари.
- ✓ Ҳид билиш сезгилари.
- ✓ Таъм билиш сезгилари.
- ✓ Мускул- ҳаракат сезгилари.
- ✓ Статик сезгилар
- ✓ Органик сезгилар.
- ✓ Вебер-Фехнер қонуни.

10-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: Идрок

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар
<i>Семинар машғулот режаси</i>	1.Идрок ҳақида тушунча 2. Идрокнинг хоссалари 3. Идрокда объект ва фон, 4.Идрокнинг таснифи
Ўқув машғулотининг мақсади: шахсдаги идрок жараёни ва унинг инсон ҳаётидаги ўрни юзасида олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш ; идрокнинг хусусиятлари, хоссалари, идрокнинг таснифи ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий ғурурни тарбиялаш ; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш .	
<i>Педагогик вазифалар:</i> 1.Идрок тушунчаси ва унинг инсон ҳаётидаги ўрнига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш 2.Идрокнинг хоссалари, хусусиятлари борасидаги ғояларни изоҳлаш 3.Идрокда объект ва фон апперцепция, иллюзия, галлютинация тушунчаларининг моҳиятини очиб бериш 4.Идрокнинг таснифи, вақтни, ҳаракатни, фазони идрок қилиш муаммосига доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш	<i>Ўқув фаолияти натижалари:</i> 1.Идрок тушунчаси ва унинг инсон ҳаётидаги ўрнига доир фикрларини таҳлил қилишга доир билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади. 2.Идрокнинг хоссалари, хусусиятлари борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади. 3.Идрокда объект ва фон апперцепция, иллюзия, галлютинация юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди. 4.Идрокнинг таснифи, вақтни, ҳаракатни, фазони идрок қилиш муаммосига доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“364 dāōfēifāyūnè”, “10àiii” dāōfēifāyūnè, “ŌÑÍÓ” òpēbāè
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Æaiià áçèèà èøèàø
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Èiifūdāð dāōfēifāyūnè (“Ó1ó1èé ìnèdēifāyū” dā1èaai ýèèèdð1 çkóâ-òpēbāèé 1àæ1óá), ñèèèèèð
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория

1.2. Идрок мавзусидаги **семинар** машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлиги ва долзарлаблугини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топширқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топширқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3–Якуний босқич (15 дақиқа)	3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

1-илова.

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиш жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.

2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топширқ берилади – умумий мавзунинг бир қисми, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – такдим этилади.

3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.

4. Ҳамма якка тартибдаги топшириқни бажаради.

5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.

6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

4-илова

1. Идрок тушунчасининг моҳиятини кўрсатинг?
2. Идрокнинг нерв физиологик асосларини кўрсатинг?
3. Идрокнинг мураккаблиги нималардан кўринади?
4. Идрокда кузатиш ва кузатувчанликнинг моҳияти нималарда кўринади?
5. Идрокда иллюзия ва галлюцинация ҳодисаларини изоҳланг?
6. Идрокнинг таснифини изоҳланг?

11-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: Диққат

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар
Семинар машғулот режаси	1. Диққат ҳақида тушунча 2. Диққат турлари, хусусиятлари 3. Диққат борасидаги психологик назариялар 4. Диққатнинг бузилиши

<p>Ўқув машғулотининг мақсади: диққат, йўналтириш, йўналганлик, инсон ҳаётида диққатнинг турган ўрни бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини муस्ताҳкамлаш; диққат турлари, хусусиятлари, паришонхотирлик, диққатнинг бузилиши ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий гурурни тарбиялаш; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш.</p>	
<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <p>1. Диққат, йўнатириш, йўналганлик тушунчаларига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш</p> <p>2. Диққатнинг турлари, хусусиятлари борасидаги ғояларни изоҳлаш</p> <p>3. Диққат борасидаги психологик назарияларнинг мазмун моҳиятини очиқ бериш</p> <p>4. Диққатнинг бузилиши, паришонхотирлик муаммосига доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш</p>	<p><i>Ўқув фаолияти натижалари:</i></p> <p>1. Диққат, йўнатириш, йўналганлик тушунчаларига доир фикрларини таҳлил қилишга доир билим, кўникма, ва малакаларга эга бўлади.</p> <p>2. Диққатнинг турлари, хусусиятлари борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади.</p> <p>3. Диққат борасидаги психологик назариялар юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди.</p> <p>4. Диққатнинг бузилиши, паришонхотирлик муаммосига доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.</p>
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“Зб4 оаоїїїїаеуїїе”, “Іоаїїї” оаоїїїїаеуїїе “ОЊІО” оїеоае, “Ооооїї-аеао оахееее оаоїїїїаеуїїе”
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Ўаїїа аїїееа еоїїао
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Ўїїїїїоао оаоїїїїаеуїїе (“Оїоїее іїеоїїїїаеу” оаїїааї уеаеоддїїїї оаоїїїїаеуїїе іаїїоа), іїеаеаеао
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
<i>Назорат ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат: савол-жавоб

1.2. Диққат мавзусидаги семинар машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топшириқларини ишлаб чиқади (<i>1-илова</i>). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (<i>3-илова</i>).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлиги ва долзаррабалигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (<i>4-илова</i>).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (<i>2-илова</i>). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (<i>1-илова</i>). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гу-	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар.

	руҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.	Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3–Яқуний босқич (15 дақиқа)	3.1.Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

1-илова.

Диққат мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

“1-ўқув топшириқ “Муаммо” органайзерини тўлдириш

Идрокнинг хоссаларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Шахсда кузатувчанликни шаклланиши уларда идрок жараёнини ривожланганлигини белгилаб берадими?		

2-ўқув топшириқ ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гуруҳ

Савол	Фазони идрок қилиш мумкинми?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гуруҳ

Савол	Вақтни идрок қилиш нисбий тушунчами?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

3-ўқув топшириқ

“Тушунчалар таҳлили” органиайзерини тўлдириг

1-гурух

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Тушунчалар	Мазмуни
Диққатнинг кучи	
Диққатнинг барқарорлиги	
Диққатнинг тақсимланганлиги	
Диққатнинг ҳажми	

2-гурух

Тушунчалар	Мазмуни
Диққатнинг бўлунувчанлиги	
Диққатнинг тарқоқлиги	
Диққатнинг кучувчанлиги	
Диққатнинг маҳсулдорлиги	

4-ўқув топширик

“Муаммо” органиайзерини тўлдириг

Диққат борасидаги психологик назарияларга доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Диққат борасидаги назарияларни бир тизимда умумлаштирилмаганлигига сабаб нимада деб ўйлайсиз?		

5-ўқув топширик

ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
 С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
 М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
 У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурух

Савол	Диққатнинг бузилиши бу паришонхотирликми?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурух

Савол	Паришонхотирлик инсоннинг ҳаддан зиёд ҳиссиётга берилганлигидан келиб чиқиши мумкинми?
Ф-фикрингизни баён этинг	

С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиши жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.

2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир қисми, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.

3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.

4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.

5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.

6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шерингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

4-илова

1. Идрокда объектив ва фон, апперцепция.
2. Идрокнинг константлиги.
3. Идрокда иллюзия ва галлюцинация.
4. Идрокнинг таснифи.

5. Харакатни идрок қилиш.
6. Вақтни идрок қилиш.
7. Фазони идрок қилиш.
8. Идрокнинг анланганлиги.
9. Идрокнинг предметлиги.
10. Диққатнинг хусусиятлари.
11. Диққатнинг кучи ва бўлиниши.
12. Диққатнинг бўлиниши.
13. Диққатнинг кўлами.
14. Диққатнинг таксимланиши.
15. Диққатнинг ривожланиши.
16. Паришонхотирлик тушунчаларининг мазмуни.
17. Жахон психологиясида диққат назариялари.

12-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: Хотира

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустақкам-лаш юзасидан семинар
<i>Семинар машғулот режаси</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1.Хотира ҳақида тушунча 2.Хотира турлари, жараёнлари 3.Хотирадаги индивидуал фарқлар, хотира тасаввурлари 4.Хотира борасидаги назариялар
<p>Ўқув машғулотининг мақсади: хотира, ассоциация, хотиранинг инсон ҳаётидаги ўрни бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустақкамлаш; хотира турлари, хотира жараёнлари, хотирадаги индивидуал фарқлар, хотира тасаввурлари ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий ғурурни тарбиялаш; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш.</p>	
<p style="text-align: center;"><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Хотира ҳақида тушунча, ассоциация, инсон ҳаётида хотиранинг ўрни масаласига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш 2.Хотира турлари, жараёнлари, тасаввурлари борасидаги ғояларни изоҳлаш 3.Хотирадаги индивидуал фарқлар, хотира тасаввурларининг мазмун моҳиятини очиб бериш 4.Хотира борасидаги психологик назарияларга доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш 	<p style="text-align: center;"><i>Ўқув фаолияти натижалари:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Хотира ҳақида тушунча, ассоциация, инсон ҳаётида хотиранинг ўрнига доир фикрларини таҳлил қилишга доир билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади. 2.Хотира турлари, жараёнлари, тасаввурлари борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади. 3.Хотирадаги индивидуал фарқлар, хотира тасаввурлари юзасидан билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди. 4.Хотира борасидаги психологик назарияларга доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“364 dāōīēīāēyñē”, “1ōāīīī” dāōīēīāēyñē, “ŌŌŌŌ” ōñēōāē, Ōōōōī-āēāđ dāxēēēē dāōīēīāēyñē”
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Æāīīā āēēēā ēōēāō
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Èīīīpūōāđ dāōīēīāēyñē (“Ōīōīēē īñēōīēīāēy” dāīēāāī yēāēōđīī ēkōā-ōñēōāēē īāæīōā), ñēāēāēāđ
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
<i>Назорат ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат: савол-жавоб

1.2. Хотира мавзусидаги **семинар** машғулотнинг технологик картаси

Иш	Фаолият мазмуни
----	-----------------

босқичлари ва вақти	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	
1. Ўқув машғулоти а кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлиги ва долзарлаблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули коидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида тақдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топширқларни бажариш учун ёрдам беради. Тақдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Тақдимот бошланишини эълон қилади. Гу-руҳларда сардорлар тақдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топширқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, тақдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг тақдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3–Яқуний босқич (15 дақиқа)	3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

1-илова.

Хотира мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топширқлар

1-ўқув топширик 3x4 оранайзерини тўлдилинг

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасавурлари аниқланади.

Хотира –бу .....

2-ўқув топширик “Муаммо” оранайзерини тўлдилинг

Хотиранинг нерв физиологик асосларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг харакатингиз
Сизнингча хотиранинг нерв физиологик асосини ассоциациялар ташкил қилиши мумкинми?		

**3-ўқув топширик
ФСМУ технологияси**

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очиқ ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурух

Савол	Инсон кундалик фаолиятида механик хотирадан фойдаланадими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	2
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурух

Савол	Шахснинг фикрлаш фаолиятида сўз-мантқиқ хотиранинг таъсири кузатиладими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

4-ўқув топширик

“Тушунчалар таҳлили” органайзерини тўлдиринг

1-гурух

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Тушунчалар	Мазмуни
Эсда олиб қолиш	
Эсда сақлаш	
Эсга тушириш	
Унутиш	

2-гурух

Тушунчалар	Мазмуни
Ихтиёрсиз эсда олиб қолиш	
Ихтиёрий эсда олиб қолиш	
Таниш	
Эслаш	

5-ўқув топширик
“Муаммо” организерини тўлдириш

Хотирадаги индивидуал фарқларга доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Хотирадаги материални эсда олиб қолиш кўп ҳолларда индивидуал фарқларга боғлиқми?		

6-ўқув топширик
ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
 С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
 М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
 У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурӯх

Савол	Инсон хотирасининг ривожланишида психологик назарияларнинг ўрни муҳимми?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурӯх

Савол	Шахсда хотира жараёнларининг тараккиётида бихевиоризм оқимининг таъсирини асосли деб баҳолайсизми?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиш жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.
↓
2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топширик берилади – умумий мавзунинг бир қисми, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.
↓
3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топширик тақсимланади.
↓
4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.
↓

5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.

6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қoidаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.
 Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.
 Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.
 Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.
 Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.
 Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

4-илова

1. Хотира ҳақида тушунча.
2. Хотиранинг нерв-физиологик асоси.
3. Хотира турлари.
4. Фаолиятга кўра хотира турлари
5. Мақсадига кўра хотира турлари.
6. Муддатига кўра хотира турлари.
7. Харакат хотираси.
8. Хиссий хотира.
9. Образли хотира.
10. Сўз- мантикий хотира.
11. Ихтиёрий ва ихтиёрсиз хотира.
12. Қисқа муддатли ва узок муддатли хотира.
13. Оператив хотира.
14. Механик хотира.
15. Мусиқавий ва эшитиш хотираси.
16. Феноменал ва касбий хотира.
17. Эса олиб қолиш жараёнини моҳиятини асосланг?
18. Эса сақлаш жараёнининг мазмунини очиб беринг?
19. Эсагу тушириш ва унинг функцияларини очиб беринг?
20. Унутиш ва унинг инсон ҳаётидаги ўрнини баҳоланг?
21. Эсагу туширишнинг турлари хусусида фикрингизни баён қилинг?
22. Хотирдаги индивидуал фарқлар ва уларнинг инсон кундалик фаолиятидаги ўрнига доир фикрларни келтиринг?
23. Хотира борасидаги психологик назарияларнинг мазмунини очиб беринг?
24. Хотира борасидаги физиологик назарияларнинг моҳиятини асосланг?
25. Хотира борасидаги нерофизиологик назариянинг моҳиятини изоҳланг?

13-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: Хаёл

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача	
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар	
Семинар машғулот режаси	1.Хаёл ҳақида тушунча, хаёл жараёнларининг нерв-физиологик асослари 2.Хаёл жараёнлари 3.Хаёл турлари 4.Хаёл сифатлари	
Ўқув машғулотининг мақсади: хаёл, фантазия ва инсон ҳаётида хаёлнинг ўрни бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш ; психология фани ва унинг соҳалари, фанлар тизимида тутган ўрни, тузилиш тармоқлари ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий гурурни тарбиялаш ; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш .		
<i>Педагогик вазифалар:</i> 1.Хаёл, фантазия ва инсон ҳаётида хаёлнинг ўрнига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш 2.Хаёл жараёнлар ва инсон кундалик фаолиятида хаёлнинг ўрни борасидаги ғояларни изоҳлаш 3.Хаёл турларини мазмун моҳиятини очиб бериш 4.Хаёл сифатлари ва асосий сифтлари муаммосига доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш	<i>Ўқув фаолияти натижалари:</i> 1.Хаёл, фантазия ва инсон ҳаётида хаёлнинг ўрнига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади. 2.Хаёл жараёнлар ва инсон кундалик фаолиятида хаёлнинг ўрни борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади. 3.Хаёл турлари юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди. 4.Хаёл сифатлари ва асосий сифтлари муаммосига доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.	
Таълим бериш усуллари	“364 dāōfēitāyūnè”, “10a11” dāōfēitāyūnè, “00001-āeā0 dāxēēēē dāōfēitāyūnè”, “ŌÑĪŌ” ōñēōāē	
Таълим бериш шакллари	Æa11ā āçēēā ēōēā0	
Таълим бериш воситалари	Ē111řu0ā0 dāōfēitāyūnè (“Ō1ō1ēē 1ñēōfēitāyū” dā1ēāā1 ŷēāēōōīī çkóā-ōñēōāēē iāæīōā), ñēāēāēā0	
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория	
Назорат ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб	

1.2. Хаёл мавзусидаги семинар машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзунини аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шаклландиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлилиги ва долзаррабчилигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).	Саволларга жавоб берадилар.

<p>2. Асосий босқич (55 дақиқа)</p>	<p>2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.</p>	<p>Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол катнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.</p>
<p>3–Яқуний босқич (15 дақиқа)</p>	<p>3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.</p>	<p>Тинглайдилар.</p>

1-илова.

Хаёл мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

1-ўқув топшириқ

3x4 оранайзерини тўлдиринг

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Хаёл –бу .....

2-ўқув топшириқ

“Муаммо” оранайзерини тўлдиринг

Хаёл жараёнларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Инсон ҳаётида хаёл жараёнларининг ўрнини изохланг?		

3-ўқув топшириқ

“Тушунчалар таҳлили” оранайзерини тўлдиринг

1-гуруҳ

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Тушунчалар	Мазмуни
Тасаввур хаёли	
Ижодий хаёл	

Ихтиёрсиз хаёл	
2-гуруҳ	
Тушунчалар	Мазмуни
Ихтиёрий хаёл	
Реалистик хаёл	
Фантастик хаёл	

4-ўқув топшириқ
ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очиқ ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гуруҳ

Савол	Хаёлниң кенглиги ва мазмундорлиги ўртасида алоқадорлик мавжудми?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гуруҳ

Савол	Фантазия ва унинг инсон фаолиятида намоён бўлишини қандай изоҳлайсиз?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиш жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.
↓
2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир қисми, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.
↓
3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.
↓
4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.
↓
5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.
↓

6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қоидаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.
 Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.
 Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.
 Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.
 Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.
 Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг суммаси, жами	максимал 5 б.					

4-илова

- ✓ Хаёл тушунчасининг мазмунини изоҳланг?
- ✓ Хаёл жараёнларининг моҳиятини асосланг?
- ✓ Хаёл турларининг мазмуни нималар билан белгиланади?
- ✓ Хаёл сифатларининг мазмуни нималарда кўринади?
- ✓ Хаёлнинг хусусиятларининг мазмуни нималар билан белгиланади?
- ✓ Хаёл шаклларининг мазмунини изоҳланг?

14-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: Тафаккур

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар
Семинар машғулот режаси	1.Тафаккур ҳақида тушунча 2.Тафаккур операциялари, шакллари 3.Тафаккур турлари, сифатлари 4.Тафаккур борасидаги психологик назариялар
<p>Ўқув машғулотининг мақсади: тафаккур, ҳиссий, ақлий билиш жараёнлари ҳамда тафаккурнинг инсон ҳаётидаги ўрни бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш;тафаккур операциялари, шакллари, турлари, сифатлари, тафаккур борасидаги психологик назариялар ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий ғурурни тарбиялаш; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш.</p>	

<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <p>1.Тафаккур, ҳиссий билиш, ақлий билиш тушунчалари ва тафаккурнинг инсон ҳаётидаги ўрнига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда консектлаштириш</p> <p>2.Тафаккур операциялари, шакллари борасидаги назарий ҳамда амалий билимларни қўлга киритиш ва б у борадаги ғояларни изоҳлаш</p> <p>3.Тафаккур турлари, сифатларининг мазмун моҳиятини очиб бериш</p> <p>4.Тафаккур борасидаги психологик назарияларга доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш</p>	<p><i>Ўқув фаолияти натижалари:</i></p> <p>1.Тафаккур, ҳиссий билиш, ақлий билиш тушунчалари ва тафаккурнинг инсон ҳаётидаги ўрнига доир фикрларини таҳлил қилишга ҳамда билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади.</p> <p>2.Тафаккур операциялари, шакллари борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади.</p> <p>3.Тафаккур турлари, сифатларининг юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди.</p> <p>4.Тафаккур борасидаги психологик назарияларга доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.</p>
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“3d4 dāōīēīāēyñē”, “Iōāīī” dāōīēīāēyñē, “ŌNĪŌ” ōñēōāē, “Ōōōī-āēāđ dāxēēēē dāōīēīāēyñē”
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Æāīīā āēēēā ēōēāø
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Ēīīīrūōāđ dāōīēīāēyñē (“Ōīōīēē īñēōīēīāēy” dāīēāāī ŷēāēōđīī ŷkōā-ōñēōāēē īāæīōā), ñēāēāēāđ
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
<i>Назорат ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат: савол-жавоб

1.2. Тафаккур мавзусидаги *семинар* машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (<i>1-илова</i>). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (<i>3-илова</i>).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлилиги ва долзарлаблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (<i>4-илова</i>).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (<i>2-илова</i>). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (<i>1-илова</i>). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-

	ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.	корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3–Якуний босқич (15 дақиқа)	3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

1-илова.

Тафаккур мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

1-ўқув топшириқ 3x4 оранайзерини тўлдириш

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасавурлари аниқланади.

Тафаккур –бу .....

2-ўқув топшириқ “Муаммо” оранайзерини тўлдириш

Тафаккур операцияларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Инсон ҳаётида тафаккур операцияларининг ўрнини изохланг?		

3-ўқув топшириқ ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурух

Савол	Тафаккур жараёнида ҳукм муҳим роль ўйнайдими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурух

Савол	Тафаккур жараёнида хулоса чиқариш муҳим роль ўйнайдими?
-------	---

Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

4-ўқув топширик

“Тушунчалар таҳлили” органиайзерини тўлдиринг

1-гурух

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Тушунчалар	Мазмуни
Кўрғазмали –образли	
Кўрғазмали –ҳаракат	
Конкрет тафаккур	
Абстракт тафаккур	

2-гурух

Тушунчалар	Мазмуни
Ижодий тафаккур	
Сўз мантиқ тафаккур	
Ихтиёрсиз тафаккур	
Ихтиёрий тафаккур	

5-ўқув топширик

“Муаммо” органиайзерини тўлдиринг

Тафаккур сифатларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Тафаккур сифатлари шахс фикрлаш фаолиятини таъминловчи омилми?		

6-ўқув топширик

ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очиқ ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурух

Савол	Тафаккурнинг ижтимоий ҳаётнинг бошқа кўринишларисиз ўрганиш мумкин эмас. Мазкур фикр тўғрими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил	

келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	
2-гурух	
Савол	Вюрцбург психология мактабининг намоёндалари тафаккур бу ички ҳаракат, актидир деб қарай бошлайдилар. Мазкур фикр тўғрими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиши жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.
↓
2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир *қисми*, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.
↓
3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.
↓
4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.
↓
5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.
↓
6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.
 Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.
 Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.
 Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.
 Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.
 Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					

Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

4-илова

- ✓ Тафаккур хақида тушунча.
- ✓ Тафаккур операциялари.
- ✓ Тафаккур шакллари.
- ✓ Хукм.
- ✓ Хулоса чиқариш.
- ✓ Тушунча.
- ✓ Тафаккурнинг турлари.
- ✓ Шаклига кўра тафаккур турлари.
- ✓ Топшириқ характерга кўра тафаккур турлари.
- ✓ Фикр ёйиқлигига кўра тафаккур турлари.
- ✓ Фикрнинг оригиналик даражасига кўра тафаккур турлари.
- ✓ Кўргазмали ҳаракат тафаккури.
- ✓ Кўргазмали образли тафаккур.
- ✓ Амалий тафаккур.
- ✓ Назарий тафаккур.
- ✓ Ихтиёрсиз тафаккур.
- ✓ Ихтиёрий тафаккур.
- ✓ Конкрет тафаккур.
- ✓ Абстракт тафаккур.
- ✓ Реалистик тафаккур.
- ✓ Аутистик тафаккур.
- ✓ Интуитив тафаккур.
- ✓ Дискурсив тафаккур.
- ✓ Визуал тафаккур.
- ✓ Фазовий тафаккур.
- ✓ Ижодий тафаккур.
- ✓ Тафаккур сифатлари
- ✓ Тафаккурнинг мазмундорлиги.
- ✓ Тафаккурнинг чуқурлиги.
- ✓ Тафаккурнинг кенглиги.
- ✓ Тафаккурнинг мустақиллиги.
- ✓ Тафаккурнинг ихчамлиги
- ✓ Тафаккурнинг тезлиги.
- ✓ Тафаккур ва масала ечиш.
- ✓ Тафаккурдаги индивидуал фарқлар.
- ✓ Ҳиссий билиш ва тафаккур ўртасидаги фарқ.
- ✓ Абстракт ва конкрет тафаккур ўртасидаги фарқ.

15-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: Нутқ

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар
Семинар машғулот режаси	1.Нутқ тўғрисида умумий тушунча 2.Нутқнинг функциялари 3.Нутқ ва тафаккурнинг ўзаро узвийлиги 4.Нутқ турлари

Ўқув машғулоти нинг мақсади: *íòòķ òçғđēñēää òíòíēē òòòòí=-à, íòòķ ãñēòãñē, òãðēðēēē æãðã, í, íòòķ ãã òēē ãòãíãñē, íòòķíēíã òòíēòēyēãðē, ēòíããēãø ãñēòãñē, æēðíð íēíãíē æēããēðòã=-ē ãñēòã, òãññēð ēçðñãðēø ãñēòãñē, íòòķíēíã ãíãòñíēē-òēçēíēíãēē ãññēãðē, íãðãñ íēēø, íãíç ãñãðãðē, ããññíðēē ãðãçēy, ããðãēãðēãííēðēø, ããðãēãð ãðãçēyñē, íòòķ ãã òãðãēēòðíēíã ççãðí òçãēēēãē, íòòķ, òēē, íòòķ ãã òãðãēēòðíēíã òãðķēēēēãē, íòòķ ãēēãí òãðãēēòð æēðēēãē, íòòķ òòðēãðē, è-ēē ãã òãøķē, íçãēē, çíã, ññíēíã, æããēíã, òãíē, íãññēã, íòòķíēíã ññēðíðēçēēíãēē íãðãíēçíē, ðãæãēãòðēðēø, ēðòē,ðēēēēē* бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини **мустаҳкамлаш**; тафаккур операциялари, шакллари, турлари, сифатлари, тафаккур борасидаги психологик назариялар ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда **миллий ғурурни тарбиялаш**; семинарда талабаларнинг **фаоллигини таъминлаш**.

<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Нутқ тўғрисида умумий тушунча, нутқ воситаси, тарихий жараён, нутқ ва тил атамасига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш Нутқнинг функциялари, ифодалаш воситаси, бирор нимани билдирувчи восита, таъсир кўрсатиш воситаси борасидаги билимларни кўлга киритиш ва бу борадаги ғояларни изохлаш Нутқ ва тафаккурнинг ўзаро узвийлиги, нутқ, тил, нутқ ва тафаккурнинг фарқлилиги, нутқ билан тафаккур бирлиги масаласининг мазмун моҳиятини очиб бериш Нутқ турлари, ички ва ташқи, оғзаки, ёзма, монолог, диалог, фаол, пассив, нутқнинг психофизиологик механизми, режалаштириш, ихтиёрийлик борасидаги ғоя, фикр, қарашларнинг ўрнини изохлаб бериш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш 	<p><i>Ўқув фаолияти натижалари:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Нутқ тўғрисида умумий тушунча, нутқ воситаси, тарихий жараён, нутқ ва тил атамасига доир фикрларини таҳлил қилишга ҳамда билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади. Нутқнинг функциялари, ифодалаш воситаси, бирор нимани билдирувчи восита, таъсир кўрсатиш воситаси борасидаги борасидаги ғояларни изохлаш малакасига эга бўлади. Нутқ ва тафаккурнинг ўзаро узвийлиги, нутқ, тил, нутқ ва тафаккурнинг фарқлилиги, нутқ билан тафаккур бирлиги тўғрисида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди. Нутқ турлари, ички ва ташқи, оғзаки, ёзма, монолог, диалог, фаол, пассив, нутқнинг психофизиологик механизми, режалаштириш, ихтиёрийлик борасидаги ғоя, фикр, қарашларнинг ўрнини изохлаш имкониятини шакллантирадилар ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.
<p><i>Таълим бериш усуллари</i></p>	<p>“3ò4 òãðíēíãēyñē”, “Íòãíí” òãðíēíãēyñē “ÔÑÍÓ” òñēóãē, “Òòòòí-ãããð òãçēēēē òãðíēíãēyñē”</p>
<p><i>Таълим бериш шакллари</i></p>	<p>Æãíã ççēã èøãø</p>
<p><i>Таълим бериш воситалари</i></p>	<p>Èññðãð òãðíēíãēyñē (“Òíòíēē ññēðíēíãēy” òãíēããí yēãēòððí çķóã-òñēóãēē íãæíòã), ñēãēããð</p>
<p><i>Таълим бериш шароити</i></p>	<p>Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория</p>
<p><i>Назорат ва баҳолаш</i></p>	<p>Оғзаки назорат: савол-жавоб</p>

1.2. Нутқ мавзусидаги семинар машғулоти нинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
<p>Тайёрлов босқичи</p>	<p>Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).</p>	
<p>1. Ўқув машғулоти га кириш босқичи (10 дақ)</p>	<p>1.1. Машғулоти мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлилиги ва долзарлаблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).</p>	<p>Саволларга жавоб берадилар.</p>

<p>2. Асосий босқич (55 дақиқа)</p>	<p>2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади.</p> <p>2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова).</p> <p>2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади.</p> <p>2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади.</p> <p>2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.</p>	<p>Кичик гуруҳларга бўлинадилар.</p> <p>Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.</p>
<p>3–Яқуний босқич (15 дақиқа)</p>	<p>3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради.</p> <p>3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.</p>	<p>Тинглайдилар.</p>

1-илова.

Нутқ мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

1-ўқув топшириқ

3x4 оранайзерини тўлдириш

Фаннинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Нутқ –бу .....

2-ўқув топшириқ

“Муаммо” оранайзерини тўлдириш

Нутқнинг функцияларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Нутқнинг функциялари унинг тараққиётини белгилаб берадими?		

3-ўқув топшириқ

ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг

С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг

М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг

У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурӯх

Савол	Нутқ фаолиятида овоз аппарати муҳими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурӯх

Савол	Тил - нутқнинг энг серхаракат органими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

4-ўқув топширик
ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очиқ ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурӯх

Савол	Тил ва нутқ бир хил вазифани бажарадимми?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурӯх

Савол	Нутқ ва тафаккур ўзаро бир-бири билан боғлиқ жараёнларими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

5-ўқув топширик
“Тушунчалар таҳлили” органайзерини тўлдиринг

1-гурӯх

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Тушунчалар	Мазмуни
Ички нутқ	
Ташқи нутқ	
Оғзаки нутқ	
Диалог нутқ	

2-гурӯх

Тушунчалар	Мазмуни
------------	---------

Монолог нутқ	
Ёзма нутқ	
Фаол нутқ	
Пассив нутқ	

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиши жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.

2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир *қисми*, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.

3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.

4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.

5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.

6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал	5 б.					

суммаси, жами						
---------------	--	--	--	--	--	--

4-илова

1. Нутқ тўғрисида умумий тушунча
2. Нутқ - одамлар тил орқали бир-бири билан муомала ва алоқа қилишнинг алоҳида усулидир.
3. Тил эса ижтимоий ходисадир.
4. Нутқнинг функциялари
5. Нутқ- ифодалаш воситаси
6. Нутқ – бирор нимани билдирувчи восита.
7. Нутқ – таъсир кўрсатиш воситаси.
8. Нутқнинг анатомик-физиологик асослари
9. Нафас олиш аппарати
10. Овоз аппарати
11. Сенсорли афазия
12. Ҳаракат афазияси
13. Нутқ ва тафаккурнинг ўзаро узвийлиги
14. Нутқ турлари
15. Ички нутқ
16. Ташқи нутқ
17. Оғзаки нутқ
18. Диалог нутқ
19. Монолог нутқ
20. Ёзма нутқ
21. Фаол нутқ
22. Пассив нутқ
23. Нутқнинг психофизиологик механизмлари
24. Нутқни режалаштириш
25. Нутқни ихтиёрийлик даражаси
26. Экстериозирзациялашган ва интериоризациялашган характери

16-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: *Ҳиссиёт*

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача	
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустақкам-лаш юзасидан семинар	
Семинар машғулот режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1.Ҳиссиёт ҳақида тушунча 2.Ҳиссий ҳолатларни ифодаланиши ва ҳисларни кечириш шакллари 3.Юксак ҳислар 4. Ҳиссиёт борасидаги психологик назариялар 	
<p>Ўқув машғулотининг мақсади: ҳиссиёт, эмоционал ҳолатлар бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустақкамлаш; ҳиссий ҳолатларни ифодаланиши, ҳисларни кечириш шакллари ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий ғурурни тарбиялаш; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш.</p>		
<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Ҳиссиёт, эмоционал ҳолатлар ва унинг инсон фаолиятидаги ўрнига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш 2.Ҳиссий ҳолатларни ифодаланиши ва ҳисларни кечириш шакллари борасидаги ғояларни изоҳлаш 3.Юксак ҳислар ахлоқий, эстетик, праксис, интеллектуал ҳисларнинг мазмун моҳиятини очиб бериш 4.Ҳиссиёт борасидаги психологик назарияларга доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги 	<p><i>Ўқув фаолияти натижалари:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Ҳиссиёт, эмоционал ҳолатлар ва унинг инсон фаолиятидаги доир фикрларини таҳлил қилишга ҳамда билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади. 2.Ҳиссий ҳолатларни ифодаланиши ва ҳисларни кечириш шакллари борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади. 3.Юксак ҳислар, ахлоқий, эстетик, интеллектуал, праксис ҳислар юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди. 4.Ҳиссиёт борасидаги психологик назарияларга 	

кун билан боғлаш	доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.
Таълим бериш усуллари	“Зб4 даоііеіаеуһе”, “Іоаіі” даоііеіаеуһе, “Оооі+аеаδ дахеее даоііеіаеуһе”, “ОНІО” оһебәе
Таълим бериш шакллари	Ааіа асееа еөөаө
Таълим бериш воситалари	Ёіірдад даоііеіаеуһе (“Оііеё інеіеіаеу” даіеааі уеаеодіі скоа-оһебәеё іаәіоа), һеаеааδ
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
Назорат ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб

1.2. Ҳиссиёт мавзусидаги **семинар** машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлилиги ва долзарлаблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3–Якуний босқич (15 дақиқа)	3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

Ҳиссиёт мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар**1-ўқув топшириқ
3x4 оранайзерини тўлдилинг**

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Ҳиссиёт –бу .....

**2-ўқув топшириқ
“Муаммо” оранайзерини тўлдилинг**

Ҳиссий ҳолатларни ифодаланишига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Ҳиссий ҳолатларни ифодалашининг психологик механизмлари нималардан иборат?		

**3-ўқув топшириқ
“Тушунчалар таҳлили” оранайзерини тўлдилинг**

1-гурух

Мухим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Тушунчалар	Мазмуни
Кайфият	
Ҳиссий тон	
Эмоция	
Аффект	

2-гурух

Тушунчалар	Мазмуни
Стресс	
Физиологик стресс	
Психологик стресс	
Информацион стресс	

**4-ўқув топшириқ
ФСМУ технологияси**

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очиқ ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг

С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг

М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг

У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурух

Савол	Юксак ҳисларни намоён бўлиш механизмлари нималардан иборат?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурӯх

Савол	Ахлоқий ва эмоционал ҳислар ўртасидаги алоқадорлик нималарда кўринади?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИҚДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргалиқда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргалиқда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташиқил этиши жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.

2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир қисми, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.

3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.

4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.

5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.

6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргалиқда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қоидаси

Шерингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргалиқда сузиб чиқамиз, ёки биргалиқда чўкиб кетамиз.

М	балл	1	2	3	4	5
		Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.			
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал	5 б.					

суммаси, жами						
---------------	--	--	--	--	--	--

4-илова

- ✓ Ҳиссиёт хақида тушунча.
- ✓ Ҳис-туйғуларнинг вазифалари.
- ✓ Ҳиссий ҳолатларнинг физиологик асослари.
- ✓ Инсоний эмоциялар ва хайвонлардаги эмоциялар.
- ✓ Ҳиссий ҳолатларнинг ифодаланиши.
- ✓ Ҳисларни кечириш шакллари.
- ✓ Юксак ҳислар.
- ✓ Ҳиссий тон.
- ✓ Аффект.
- ✓ Стресс.
- ✓ Праксик ҳислар.
- ✓ Ахлоқий ҳислар.
- ✓ Эстетик ҳислар.
- ✓ Интеллектуал ҳислар.
- ✓ Ҳиссиётнинг ўзига хослиги.

17-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: *Ирода*

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача	
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар	
<i>Семинар машғулот режаси</i>	1.Ирода хақида тушунча 2.Иродавий акт ва унинг тузилиши 3.Шахснинг иродавий сифатлари 4.Ирода борасидаги психологик назариялар	
Ўқув машғулотининг мақсади: ирода ва иродавий акт бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш ; иродавий акт ва унинг тузилиши, шахснинг иродавий сифатлари хақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий гурурни тарбиялаш ; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш .		
<i>Педагогик вазифалар:</i> 1.Ирода хақида тушунча ва унинг инсон фаолиятидаги ўрнига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш 2.Иродавий акт ва унинг тузилиши борасидаги ғояларни изохлаш 3.Шахснинг иродавий сифатларини мазмун моҳиятини очиб бериш 4.Ирода борасидаги психологик назарияларга доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш	<i>Ўқув фаолияти натижалари:</i> 1.Ирода хақида тушунча ва унинг инсон фаолиятидаги доир фикрларини таҳлил қилишга ҳамда билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади. 2.Иродавий акт ва унинг тузилиши борасидаги ғояларни изохлаш малакасига эга бўлади. 3.Шахснинг иродавий сифатлари юзасида билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди. 4.Ирода борасидаги психологик назарияларга доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда ҳозирги кун билан боғлаш малакалари шакллантирилди.	
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“3б4 дăдйейăеуñе”, “Iоайñ” дăдйейăеуñе, “Oооóí-ăăăđ òàхееее дăдйейăеуñе”, “ŌÑIŌ” óñéóáé	
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Æайñă áçееá çөөăò	
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Êññřüòăđ òăдйейăеуñе (“Ōíóíéé ñēđйейăеу” òáíéăáí ýéâéòđđí çкóá-óñéóáéé ìàæíóá), ñăééăăăđ	
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория	
<i>Назорат ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат: савол-жавоб	

1.2. Ирода мавзусидаги *семинар* машғулотининг технологик картаси

Иш	Фаолият мазмуни
----	-----------------

босқичлари ва вақти	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзунинг аниқлайди, таълимий мақсадни белгилайди ва кутилатган натижаларни шаклландиради. Белгиленган таълимий мақсадларга мос ўқув-билиш топшириқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кутилатган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлиги ва долзарблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаштиради (4-илова).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида тақдимот тайёрлашни айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Тақдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Тақдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар тақдимотини ташкиллаштиради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳолайди.	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўйича ишлайдилар. Фаол қатнашадилар, тақдимот учун материаллар тайёрлайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг тақдимотида ҳамкорлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3-Яқиний босқич (15 дақиқа)	3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

1-илова.

Ирода мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

1-ўқув топшириқ

3x4 оранайзерини тўлдиринг

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасавурлари аниқланади.

Ирода –бу .....

2-ўқув топшириқ

“Муаммо” оранайзерини тўлдиринг

Ироданинг нерв физиологик асосларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Ироданинг асосини ихтиёрий ҳаракатлар ташкил қиладими? Буни қандай тушуниш мумкин?		

3-ўқув топширик

“Тушунчалар таҳлили” органайзерини тўлдилинг

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

1-гурух

Тушунчалар	Мазмуни
Мақсад	
Тилак-ҳавас	
Ҳаракат мотиви	
Қарорга келиш	

2-гурух

Тушунчалар	Мазмуни
Қарорни ижро этиш	
Жисмоний ҳаракатлар	
Ақлий ҳаракатлар	
Мотив	

4-ўқув топширик

ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг
У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурух

Савол	Шахс камолотида иродавий сифатларнинг ўрнини қандай баҳолайсиз?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурух

Савол	Шахснинг иродавий сифатлари ва характер хусусиятлари ўртасидаги алоқадорлик нималарда яққол кўзга ташланади?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиши жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.

2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир *қисми*, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.

3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.

4. Ҳамма якка тартибдаги топшириқни бажаради.

5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.

6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

4-илова

1. Ирода тушунчасининг мазмунини изоҳланг?
2. Иродавий фаолиятнинг умумий хусусиятлари нималарда кўринади?
3. Иродавий акт ва унинг тузилишини мазмунини кўрсатинг?
4. Шахсининг иродавий сифатларига нималар киради?
5. Ироданинги индивидуал хусусиятларининг мазмунини изоҳланг?
6. Иродавий фаолиятнинг умумий хусусиятлари.
7. Ирода назариялари.
8. Иродавий акт ва унинг тузилиши.

9. Шахснинг иродавий сифатлари.
10. Иродани тарбиялаш.
11. Ироданинг индивидуал хусусиятлари.

18-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: *Темперамент*

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача	
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар	
Семинар машғулот режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Темперамент ҳақида тушунча ва унинг физиологик асослари 2. Нерв системаси типларини келиб чиқиши 3. Темперамент типларининг тавсифномаси 4. Фаолиятнинг индивидуал услуги ва темперамент 	
<p>Ўқув машғулотининг мақсади: темперамент ҳақида тушунча, темперамент типлари бўйича бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш; шахсда темперамент типларини намоён бўлиши борасида амалий ва назарий билимларга ҳамда фаолият жараёнида юзага чиқиш сабаблари ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий ғурурни тарбиялаш; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш.</p>		
<i>Педагогик вазифалар:</i>	<i>Ўқув фаолияти натижалари:</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Шахснинг индивидуал психологик хусусиятлари, темперамент тушунчаларининг моҳиятига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш 2. Нерв системаси типларини келиб чиқиши ва нерв тизими, инсон асаб тизимининг хусусиятлари борасидаги фикрларини борасидаги ғояларни изоҳлаш 3. Темперамент типларининг тавсифномаси, холерик, сангивиник, меланхолик, флегматикларнинг характер хусусиятларига доир қарашларнинг мазмун моҳиятини очиб бериш 4. Фаолиятнинг индивидуал услуги ва темперамент, инсон фаолиятининг хусусиятлари ва уларнинг темперамент типлари билан боғлиқлигига доир қарашларни таҳлил қилиш 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Шахснинг индивидуал психологик хусусиятлари, темперамент тушунчаларининг моҳиятига доир фикрларини доир фикрларини таҳлил қилишга ҳамда билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади. 2. Нерв системаси типларини келиб чиқиши ва нерв тизими, инсон асаб тизимининг хусусиятлари борасидаги ғояларни изоҳлаш малакасига эга бўлади. 3. Темперамент типларининг тавсифномаси, холерик, сангивиник, меланхолик, флегматикларнинг характер хусусиятларига доир билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди. 4. Фаолиятнинг индивидуал услуги ва темперамент, инсон фаолиятининг хусусиятлари ва уларнинг темперамент типлари билан боғлаш малакалари шакллантирилди. 	
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“364 dāōīēīāēyñē”, “1oāīī” dāōīēīāēyñē, “0ōōōī=āēāō dāxēēēē dāōīēīāēyñē”, “ŌÑĪŌ” ōpēōāē	
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Æāīīā āçēēā ēōēāō	
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Ēīīīpūāōd dāōīēīāēyñē (“Ōīōīēē īñēōīēīāēy” dāīēāāī yēāēōdōīī çkōā-ōñēōāēē īāæīōā), ñēāēāēāōd	
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория	
<i>Назорат ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат: савол-жавоб	

1.2. Темперамент мавзусидаги *семинар* машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва қутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (<i>1-илова</i>). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш	

	мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлилиги ва долзарлаблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (50 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.
3–Якуний босқич (15 дақиқа)	3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.	Тинглайдилар.

1-илова.

Темперамент мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

1-ўқув топшириқ

3x4 оранайзерини тўлдириш

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасавурлари аниқланади.

Темперамент –бу .....

2-ўқув топшириқ

“Муаммо” оранайзерини тўлдириш

Темпераментнинг физиологик асосларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
-----------------	----------------------------------	---

Темпераментнинг келиб чиқиши инсон организмидаги суюқлик билан белгиланади. Буни қандай тушуниш керак?		
--	--	--

3-ўқув топширик

“Тушунчалар таҳлили” организерини тўлдириш

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

1-гурӯх

Тушунчалар	Мазмуни
Темперамент	
Реакция темпи	
Реактивлик	
Экстравертлик	

2-гурӯх

Тушунчалар	Мазмуни
Фаоллик	
Сензитивлик	
Ҳаракатларнинг силлиқлиги	
Ригидлик	

4-ўқув топширик

ФСМУ технологияси

<p>Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини химоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.</p> <p>Ф-фикрингизни баён этинг С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг У- фикрингизни умумлаштиринг</p>

1-гурӯх

Савол	Сангвиник темперамент типига мансуб инсонлар фаол ва ҳаракатчандир
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурӯх

Савол	Флегматик темперамент типига мансуб инсонлар пассив ва сустдир
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИҚДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиши жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.

2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир *қисми*, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.

3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.

4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.

5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.

6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг суммаси, жами	максимал 5 б.					

4-илова

1. Темперамент тушунчасининг моҳиятини асосланг?
2. Олий нерв фаолияти типи ва темперамент ўртасидаги боғлиқликни кўрсатинг?
3. Темперамент хусусиятларига таъриф беринг?
4. Темперамент типларининг моҳиятини изоҳланг?
5. Фаолиятнинг индивидуал услуби ва темперамент ўртасидаги муносабатни аниқланг?
6. Темперамент борасидаги психологик назарияларнинг моҳиятини асосланг?

19-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: Характер

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача	
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар	
Семинар машғулот режаси	1.Характер ҳақида тушунча ва унинг физиологик асослари 2.Характер таркиби, 3.Характер акцентуацияси ва типологияси 4.Характер борасидаги назариялар ва характернинг шаклланиши	
Ўқув машғулотининг мақсади: шахснинг индивидуал психологик хусусиятлари, характер бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш ; характер хусусиятлари, тузилиши ва типологияси, акцентуациясига доир назарий манбаларни ўқиб-ўрганиш орқали талабаларда миллий гурурни тарбиялаш ; семинарда талабаларнинг фаоллигини таъминлаш .		
<i>Педагогик вазифалар:</i> 1.Шахснинг индивидуал психологик хусусиятлари, характер, тушунчасининг моҳиятига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш 2.Характернинг таркиби, ўз-ўзига ўзгаларга инсонларга буюмларга, нарсаларга меҳнатга бўлган муносабатни акс эттирувчи характер хусусиятлари борасидаги фикрларини изохлаш 3.Характер акцентуацияси, типологияси, А.Личко, А.Леонгардларнинг характер акцентуацияси борасидаги қарашларнинг мазмун моҳиятини очиб бериш 4.Характер борасидаги назариялар, дастлабки ва замонавий қарашларнинг таҳлил қилиш ҳамда шахс характерини шаклланиши билан алоқадорлигини асослаш	<i>Ўқув фаолияти натижалари:</i> 1.Шахснинг индивидуал психологик хусусиятлари, характер, тушунчасининг моҳиятига доир фикрларини таҳлил қилишга ҳамда билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади. 2.Характернинг таркиби, ўз-ўзига ўзгаларга инсонларга буюмларга, нарсаларга меҳнатга бўлган муносабатни акс эттирувчи характер хусусиятлари борасидаги ғояларни изохлаш малакасига эга бўлади. 3.Характер акцентуацияси, типологияси, А.Личко, А.Леонгардларнинг характер акцентуацияси борасидаги билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди. 4.Характер борасидаги назариялар, дастлабки ва замонавий қарашларнинг таҳлил қилиш ҳамда шахс характерини шаклланиши билан алоқадорлигини асослаш малакалари шакллантирилди.	
Таълим бериш усуллари	“3д4 дăдйейăеуñе”, “1оăйй” дăдйейăеуñе, “0ооóí-ăеăд оăхееее дăдйейăеуñе”, “ŌÑĬŌ” óñеóăе	
Таълим бериш шакллари	Æăйñă áçееă еөөăо	
Таълим бериш воситалари	Êййруоăд дăдйейăеуñе (“Ōíóíее ñеđйейăеу” дăйеăăй уеăеодйй çкóă-óñеóăее ìæïðà), ñеăеăеăд	
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория	
Назорат ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб	

1.2. Характер мавзусидаги семинар машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (1-илова). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (3-илова).	

<p>1. Ўқув машғулотиغا кириш босқичи (10 дақ)</p>	<p>1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлиги ва долзарлаблугини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (4-илова).</p>	<p>Саволларга жавоб берадилар.</p>
<p>2. Асосий босқич (50 дақиқа)</p>	<p>2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (2-илова). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (1-илова). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан тўлиқ ёритилишини кузатади. 2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади. 2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.</p>	<p>Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, такдимот учун материаллар тайёр-лайдилар. Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар. Саволларга жавоб берадилар. Тинглайдилар.</p>
<p>3–Яқуний босқич (15 дақиқа)</p>	<p>3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради. 3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.</p>	<p>Тинглайдилар.</p>

1-илова.

Характер мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

1-ўқув топшириқ

3x4 оранайзерини тўлдириш

Мавзунинг асосий мазмунини очиб беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Характер –бу .....

1-ўқув топшириқ

“Муаммо” оранайзерини тўлдириш

Характернинг нерв физиологик асосларига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Шахс характери борасидаги назариялардаги камчиликлар нималардан иборат эди?		

1-ўқув топшириқ

“Тушунчалар таҳлили” оранайзерини тўлдириш

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали

муаммо ҳал қилинади.

1-гурӯх

Тушунчалар	Мазмуни
Меҳнатсеварлик	
Яхшилик	
Талабчанлик	
Камтарлик	

2-гурӯх

Тушунчалар	Мазмуни
Манманлик	
Масъулиятсиз	
Ўзига нисбатан юқори баҳо бериш	
Мағрурлик	

1-ўқув топшириқ ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очиқ ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг

С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг

М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг

У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурӯх

Савол	Характер акцентуацияси шахс камолотига таъсир қиладими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурӯх

Савол	Характер акцентуацияси шахс фаолиятида намоён бўладими?
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиш жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.

2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир *қисми*, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.

- ↓
3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.
- ↓
4. Ҳамма якка тартибдаги топшириқни бажаради.
- ↓
5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.
- ↓
6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шеригингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Аниқ тушунмоғимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз;
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

3-илова

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

4-илова

Характер тушунчасининг мазмунини изоҳланг?

Характернинг физиологик асосларини нима ташкил қилади?

Характер типологиясининг мазмуни нималарда кўринади?

Характер акцентуациясининг мазмунини асосланг?

Характер таркибини нималар ташкил қилади?

Характернинг шаклланишига таъсир этувчи омилларни кўрсатинг?

20-Семинар машғулотининг таълим технологияси

Мавзу: Қобилият

1.1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 20 – 30 гача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкам-лаш юзасидан семинар
Семинар машғулот режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Қобилият ҳақида тушунча 2. Қобилиятларнинг сифат ва миқдор тавсифи 3. Қобилиятларнинг табиий асослари 4. Талантнинг пайдо бўлиши ва ривожланиши, қобилиятлар борасидаги психологик назариялар
Ўқув машғулотининг мақсади: шахснинг индивидуал психологик хусусиятлари, қобилият бўйича олган билим, кўникма ва малакаларини мустаҳкамлаш ; қобилият, қобилиятларнинг таркиби, тузилиши, талант, истеъдод тушунчаларининг моҳияти мазмуни ҳақида ўқиб-ўрганиш орқали	

талабаларда **миллий ғурурни тарбиялаш**; семинарда талабаларнинг **фаоллигини таъминлаш**.

<i>Педагогик вазифалар:</i>	<i>Ўқув фаолияти натижалари:</i>
<p>1. Шахснинг индивидуал психологик хусусиятлари, қобилият тушунчаларининг моҳиятига доир фикрларини таҳлил қилиш ҳамда конспектлаштириш</p> <p>2. Қобилиятларнинг сифат ва миқдор тавсифи, қобилиятларнинг таснифи ва таркиби борасидаги фикрларини борасидаги ғояларни изохлаш</p> <p>3. Қобилиятларнинг табиий асослари, лаёқат, физиологик ривожланиш хусусиятларига доир қарашларнинг мазмун моҳиятини очиб бериш</p> <p>4. Талантнинг пайдо бўлиши ва ривожланиш хусусиятлари, қобилиятлар борасидаги психологик назарияларга доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда инсон шахсининг камолоти билан боғлаш.</p>	<p>1. Шахснинг индивидуал психологик хусусиятлари, қобилият тушунчаларининг моҳиятига доир фикрларини таҳлил қилишга ҳамда билим, кўникма, ва малакаларга эга эга бўлади.</p> <p>2. Қобилиятларнинг сифат ва миқдор тавсифи, қобилиятларнинг таснифи ва таркиби борасидаги ғояларни изохлаш малакасига эга бўлади.</p> <p>3. Қобилиятларнинг табиий асослари, лаёқат, физиологик ривожланиш хусусиятларига доир билим, кўникма, малакалар таркиб топтирилди.</p> <p>4. Талантнинг пайдо бўлиши ва ривожланиш хусусиятлари, қобилиятлар борасидаги психологик назарияларга доир қарашларни таҳлил қилиш ҳамда инсон шахсининг камолоти билан боғлаш. алакалари шакллантирилди.</p>
<i>Таълим бериш усуллари</i>	“Зб4 оаоііеіаеуñе”, “Іоаііі” оаоііеіаеуñе, “Ооооі+аеао оахеёеёе оаоііеіаеуñе”, “ОñіО” оñеоае
<i>Таълим бериш шакллари</i>	Ааііа асёеа еоёао
<i>Таълим бериш воситалари</i>	Ёііірдад оаоііеіаеуñе (“Оіоіеё іñеіеіаеу” даіеааі уеаёооіі скоа-оñеоаеё іаæіоа), ñеаеаеао
<i>Таълим бериш шароити</i>	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
<i>Назорат ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат: савол-жавоб

1.2. Қобилият мавзусидаги семинар машғулотнинг технологик картаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
Тайёрлов босқичи	Мавзуни аниқлайди, таълимий мақсадни белги-лайди ва кутилаётган натижаларни шакллан-тиради. Белгиланган таълимий мақсадларга мос ўқув- билиш топширқларини ишлаб чиқади (<i>1-илова</i>). Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади (<i>3-илова</i>).	
1. Ўқув машғулотига кириш босқичи (10 дақ)	1.1. Машғулот мавзуси, унинг мақсади ва кути-лаётган натижалар билан таништиради, уларнинг ахамиятлиги ва долзарлаблигини асослайди. 1.2. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосда тезкор-сўров ўтказиб талабалар билимларини фаоллаш-тиради (<i>4-илова</i>).	Саволларга жавоб берадилар.
2. Асосий босқич (55 дақиқа)	2.1. Талабаларни 5-та кичик гуруҳга бўлади ва гуруҳларда ҳамкорлик асосида ишлаш усули қоидалари билан таништиради (<i>2-илова</i>). Ҳар бир гуруҳ мавзу режаси асосида такдимот тайёрла-шини айтади. 2.2. Ўқув курси мавзулари бўйича тайёрланган эксперт варақаларини тарқатади (<i>1-илова</i>). 2.3. Гуруҳларга топшириқларни бажариш учун ёрдам беради. Такдимот материаллари мазмунан ва мантиқан	Кичик гуруҳларга бўлинадилар. Топшириқлар бўй-ича ишлайдилар. Фаол қатнашади-лар, такдимот учун

	<p>тўлик ёритилишини кузатади.</p> <p>2.4. Такдимот бошланишини эълон қилади. Гуруҳларда сардорлар такдимотини ташкиллашти-ради. Аниқлик киритилиши лозим бўлса, гуруҳ сардорини тўхтатади, саволлар беради, муҳокама-сини жамоага ҳавола этади.</p> <p>2.5. Мавзулар асосида берилган маълумотларни умумлаштиради ва хулосалайди. Фаол иштирокчи талабаларни рағбатлантиради ва умумий баҳо-лайди.</p>	<p>материаллар тайёр-лайдилар.</p> <p>Гуруҳдан сардор танлашади, унинг такдимотида ҳам-корлик қиладилар.</p> <p>Саволларга жавоб берадилар.</p> <p>Тинглайдилар.</p>
3–Якуний босқич (15 дақиқа)	<p>3.1. Ўқув фаолияти юзасидан хулоса билдиради.</p> <p>3.2. Мавзулар мақсадига эришишдаги талабалар фаолиятини таҳлил қилади ва ўзлаштира олмаган жойларини қайта ўқиб чиқишни тавсия этади.</p>	Тинглайдилар.

1-илова.

Қобилият мавзуси бўйича билимларни тизимлаштириш бўйича топшириқлар

1-ўқув топшириқ

3x4 оранайзерини тўлдириш

Мавзунинг асосий мазмунини очиқ беришга ёрдам беради ва “3x4” технологияси орқали талабаларни мавзу юзасидан тушунча, тасаввурлари аниқланади.

Қобилият –бу .....

2-ўқув топшириқ

“Муаммо” оранайзерини тўлдириш

Қобилиятларнинг миқдор ва сифат тавсифига доир муаммоли масалаларни ечимини топишга ёрдам беради ва “Муаммо” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

Муаммонинг тури	Муаммонинг келиб чиқиш сабаблари	Муаммони ечиш йўллари ва сизнинг ҳаракатингиз
Инсон қобилияти миянинг оғирлик даражаси билан белгиланади. Буни қандай тушуниш мумкин?		

3-ўқув топшириқ

“Тушунчалар таҳлили” оранайзерини тўлдириш

Муҳим муаммонинг ечимини топишга ёрдам беради ва “Тушунчалар таҳлили” усули орқали муаммо ҳал қилинади.

1-гуруҳ

Тушунчалар	Мазмуни
Табиий қобилият	
Илмий қобилият	
Амалий қобилият	
Умумий қобилият	

2-гуруҳ

Тушунчалар	Мазмуни
Назарий қобилият	
Математик қобилият	
Махсус қобилият	

**4-ўқув топширик
ФСМУ технологияси**

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очиқ ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф-фикрингизни баён этинг

С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг

М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг

У- фикрингизни умумлаштиринг

1-гурух

Савол	Бадий типга мансуб инсонларда шеърят, муסיқага нисбатан қобилияти кучлилигини кўришимиз мумкин
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

2-гурух

Савол	Фикрловчи типга мансуб инсонларда аниқ фанларга нисбатан лаёқат ва иқтидор кўзга ташланади.
Ф-фикрингизни баён этинг	
С-Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг	
М-кўрсатилган сабабингизни исботловчи далил келтиринг	
У- фикрингизни умумлаштиринг	

«БИРГАЛИКДА ЎҚИЙМИЗ» ТЕХНИКАСИ

Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бош-қаларни ўргатади.

Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

«Биргаликда ўқиймиз» техникасидан фойдаланган

ҳолда гуруҳларда ишни ташкил этиш жараёнининг тузилиши

1. Билим даражасига қараб 3-5 кишидан иборат бўлган ҳар хил турдаги гуруҳлар тузилади.
↓
2. Ҳар бир гуруҳга *битта* топшириқ берилади – умумий мавзунинг бир *қисми*, унинг устида бутун ўқув гуруҳи иш олиб боради ҳамда таянчлар – **эксперт варақлари** – тақдим этилади.
↓
3. Ҳар бир гуруҳ ичида умумий топшириқ тақсимланади.
↓
4. Ҳамма *якка тартибдаги топшириқни* бажаради.
↓
5. Барча гуруҳ аъзоларининг мини-маърузалари тингланади. Умумий натижа (бутун эксперт варағи бўйича саволлар жавоби)ни шакллантиради ва уни тақдимотга тайёрлашади.
↓
6. Спикер ёки гуруҳ барча аъзолари биргаликда бажарган иш натижаларини тақдимот этишади.

2-илова

Гуруҳларда ишлаш қоидаси

Шерингизни диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга масъулият билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Эксперт гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари

Мезонлар	Макс. балл	Гуруҳ натижаларини баҳолаш				
		1	2	3	4	5
Ахборотнинг тўлиқлиги	3 б.					
Ахборотнинг график шаклда ифода этилиши	1 б.					
Гуруҳнинг фаоллиги	1 б.					
Балларнинг максимал суммаси, жами	5 б.					

- 1.Қобилиятлар тушунчасининг мазмунини изоҳланг?
- 2.Қобилиятларнинг сифати ва миқдор тавсифи нималарда кўринади?
- 3.Қобилиятлар тузилишини таркибини кўрсатинг?
- 4.Қобилият борасидаги назарияларнинг мазмуни нималарда кўринади?
- 5.Қобилиятларнинг табиий асосларини ажратиб кўрсатинг?
- 6.Қобилиятларнинг ривожланишига таъсир этувчи омиллар нималар билан белгиланади?